

Danmarks nationale reformprogram

Anden fremskridtsrapport

Bidrag til EU's
vækst og beskæftigelsesstrategi
(Lissabon-strategien)

Oktober 2007

Regeringen

Danmarks nationale reformprogram,
bidrag til EU's vækst- og beskæftigelsesstrategi (Lissabon-strategien)
Oktober 2007

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Henvendelse om publikationen
kan i øvrigt ske til:
Finansministeriet
7. kontor
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation:
Produktion: Schultz
ISBN: 87-7856-852-8

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Indholdsfortegnelse

Indledning: Den danske reformstrategi	v
1. Den økonomiske ramme	1
1.1 Konjunkturudsigterne	1
1.2 Mellemløst strategi og målsætninger	3
2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik	9
2.1 Globaliseringspuljen.....	9
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet, relevans og konkurrence	10
2.3 Forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor	12
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)	13
2.5 Uddannelse.....	14
2.6 Iværksætter.....	18
3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked.....	21
3.1 Bedre konkurrence.....	21
3.2 Det indre Marked	24
3.3 Bedre regulering	25
3.4 Infrastruktur	27
3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor	28
3.6 Regional vækstpolitik.....	29
4. Bæredygtighed, miljø og energi	33
4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi.....	33
4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning	34
4.3 Indsats mod klimaændringer	36
4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet	37
4.5 Enerkipolitik.....	38
5. Beskæftigelsespolitikken	41
5.1 Beskæftigelsesmål.	41
5.2 Arbejdsudbuddet mv.	42
5.3 Indsatsen for særlige målgrupper	45
5.4 Ligestilling og kvinders beskæftigelse	49
5.5 Omstillingsevne	50

Indledning: Den danske reformstrategi

Nærværende fremskridtsrapport er den anden opfølgning på det danske, nationale reformprogram, der blev fremlagt i efteråret 2005. Rapporten er således det sidste danske bidrag til den første tre-årige cyklus for de nationale reformprogrammer.

Hovedfokus i denne fremskridtsrapport er rettet mod ændringer og initiativer de seneste 12 måneder, idet der dog er lagt vægt på at give en sammenhængende beskrivelse af den økonomisk-politiske strategi¹. Kommissionens evaluering af den første fremskridtsrapport og særligt de områder, som Kommissionen identificerede som særlige fokuspunkter for Danmark, er fremhævet. Der er ligeledes rettet særlig opmærksomhed mod de prioritetsområder, som Det Europæiske Råd vedtog på forårstopmødet i marts 2006.

Reformprogrammet 2005 identificerede fire væsentlige økonomiske og sociale udfordringer i de kommende år:

- Forberede befolkningens højere gennemsnitsalder gennem fortsat nedbringelse af den offentlige gæld og sikring af varigt højere beskæftigelse, herunder ved bedre beskæftigelse og integration for svagere grupper på arbejdsmarkedet.
- Sikre de fulde gevinster fra fordelene ved globaliseringen gennem fleksible markeder, et omfattende løft i uddannelsernes kvalitet og andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse samt en kraftig styrkelse af forskningens kvalitet og omfang.
- Styrke rammerne for øget produktivitet i den private sektor gennem stærk konkurrence, bedre samspil med offentlig uddannelse og forskning, fremme af innovation og iværksættere samt bedre regulering og infrastruktur.
- Sikre størst mulig værdi for brugere af den store offentlige sektor, hvor moderne ledelse, i fravær af direkte markedstest, skal understøttes af institutionelle incitamenter, hurtig udnyttelse af ny teknologi, frit valg og konkurrenceudsættelse.

Samtidig er det ambitionen, at disse udfordringer skal forenes med et fortsat højt niveau for miljøbeskyttelse til gavn for natur, sundhed og forbrugere.

Regeringen har med tilfredshed noteret sig, at Kommissionen i sin evaluering af den første fremskridtsrapport til det nationale reformprogram fremhæver, at Danmark har gjort gode fremskridt i implementeringen af tiltag, der skal bidrage til at imøde-

---

¹ I reformprogrammet 2005 blev sammenhængen mellem den danske strategi og EU's integrerede retningslinier illustreret via uddrag fra retningslinierne indsat passende steder i teksten. Da retningslinierne er uændrede, er de ikke medtaget i nærværende fremskridtsrapport. Retningslinierne findes i fuld længde på www.ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

komme de sektorøkonomiske udfordringer, som er defineret i det nationale reformprogram 2005. Regeringen noterer sig endvidere med tilfredshed, at Kommissionen roser den danske makroøkonomiske strategi, idet der dog påpeges fortsatte behov for reformer, der vil øge arbejdsudbuddet frem mod 2015. Regeringen har endvidere noteret sig de fokuspunkter for Danmark, som Kommissionen har identificeret. De reformer og initiativer, der præsenteres i nærværende fremskridtsrapport, imødekommer Kommissionens opfordringer.

I det nationale reformprogram 2006 indtog velfærdsaftalen samt globaliseringsstrategien en naturlig central placering. Begge er stadig i 2007 centrale for den videre udvikling af den danske økonomi, hvilket blandt andet ses i aftalen om udmøntningen af globaliseringspuljen. Regeringen fremlagde endvidere i 2007 en plan for dansk økonomi frem mod 2015. Planen skal skabe rammen for en sund økonomisk udvikling. Endelig står implementeringen af kommunalreformen samt regeringens kvalitetsreform som centrale elementer i den reformdagsorden, der præsenteres i nærværende fremskridtsrapport.

Ledigheden er siden sidste år bragt yderligere ned til det laveste niveau både strukturelt og faktisk i mere end 30 år, og den samlede beskæftigelse er høj sammenlignet med andre lande. Det Europæiske Råd satte på forårstopmødet i marts 2007 øget fokus på behovet for en udvikling af flexicurity-modellen i de europæiske økonomier. Flexicurity er en central del af dansk arbejdsmarkedspolitik. Flexicurity er karakteriseret ved fleksible regler for ansættelse og afskedigelse, en aktiv arbejdsmarkedspolitik og et veludviklet sikringsystem i tilfælde af ledighed, som samtidig ansporer til aktiv jobsøgning.

Regeringen fremlagde i august 2007 planen *mod nye mål – Danmark 2015*. Det er et krav i planen, at der gennemføres nye initiativer, som skal styrke den ustøttede beskæftigelse varigt med 20.000 personer frem mod 2015. Dette skal bl.a. ske gennem større tilgang af arbejdskraft fra andre lande, styrkelse af arbejdsmarkedspolitikken og en fortsat styrket beskæftigelsesindsats særligt i forhold til indvandrere og efterkommere samt seniorer. En ledsagende skattenedsættelse vil løfte arbejdsudbuddet yderligere svarende til 8.000 personer. Regeringen vil endvidere i efteråret 2007 fremlægge en plan, indeholdende en række konkrete initiativer for at øge arbejdsudbuddet. Derudover nedsættes en arbejdsmarkedskommission, der skal komme med forslag, der skal hjælpe regeringen til at opfylde visionen for beskæftigelse og arbejdstid.

Siden udarbejdelsen af reformprogrammet 2006 er der indgået politisk aftale om udmøntningen af *globaliseringspuljen*. Udmøntningen af puljen betyder, at der i perioden 2007-2012 afsættes ekstra 39 mia. kr. til forskning og udvikling, innovation og iværksætteri, en styrket indsats for at flere skal have en videregående uddannelse samt en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.

Udmøntningen af globaliseringspuljen ligger i forlængelse af vedtagelsen af velfærdsaftalen og globaliseringsstrategien, og bidrager således til at sikre den langsigtede

strukturøkonomiske udvikling i Danmark. En udvikling som sker inden for rammerne af en fortsat stabil finanspolitik, der er koncentreret om fastholdelsen af fortsatte årlige overskud på de offentlige finanser.

Fortsatte forbedringer af den offentlige service er et vilkår for en velfungerende økonomi. 1. januar 2007 trådte *kommunalreformen* i kraft. Reformens formål er at øge effektiviteten i kommuner og regioner og dermed frigøre ressourcer til borgerrettede serviceopgaver. I forlængelse af kommunalreformen fremlagde regeringen i august 2007 en *strategi for en høj kvalitet i den offentlige sektor (kvalitetsreformen)*. De væsentligste initiativer i kvalitetsreformen er:

- Markante investeringer i bedre velfærd – en kvalitetsfond på 50 mia. kr. og en kvalitetspulje på 10 mia. kr.
- Kvalitetsstandarder, der skal sikre danskerne en høj kvalitet på vigtige dele af ældre-, børne- og sundhedsområdet.
- En samlet reformpakke med 8 markante reformer og i alt 180 initiativer, der skal sikre velfærd af høj kvalitet til borgerne og attraktive arbejdspladser til medarbejderne.

I Kommissionens evaluering af den første danske fremskridtsrapport fra oktober 2006 fremhæves en række punkter, som Danmark bør fokusere på:

- Foranstaltninger til *forøgelse af arbejdsudbuddet* på mellemlang sigt frem til 2015, omfattende yderligere initiativer, der skal gøre det mere attraktivt at arbejde, og supplerende skridt til at integrere ældre arbejdstagere og indvandrere på arbejdsmarkedet. Regeringen har med 2015-planen opstillet mål, som skal bidrage til at imødekomme behovet for et øget arbejdsudbud på kort sigt. Regeringen vil endvidere fremlægge en plan for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark i efteråret 2007 jf. kapitel 1 og kapitel 5.
- Gennemførelse af planlagte reformer af *konkurrencelovgivningen* og sikring af, at nye konkurrencebeføjelser udøves effektivt af de ansvarlige myndigheder. Regeringen har gennemført ændringer af konkurrencelovgivningen og styrket myndighedernes mulighed for at sikre en effektiv konkurrence, jf. kapitel 3
- Yderligere *sammenkobling af energinet* for at forbedre den måde, elektricitets- og gasmarkederne fungerer på. Regeringen har taget en række initiativer med henblik på forbedringer af energiinfrastrukturen, jf. kapitel 3
- Fastlæggelse af yderligere politikker og foranstaltninger til *begrænsning af emissioner*. Regeringen har fremlagt en langsigtet energistrategi samt en kvoteallokeringsplan som skal sikre, at Danmark når sin ambitiøse klimaforpligtelse på 21 pct. CO₂-reduktion i 2008-12, jf. kapitel 4.
- Styrkelse af målrettede foranstaltninger til forbedring af folkeskole- og ungdomsuddannelser og forøgelse af antallet af studerende, der færdiggør ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Regeringen har iværksat en række initiativer med fokus på *forbedring af de danske uddannelser* fra folkeskolen til universitetsuddannelserne jf. kapitel 2.

For yderligere informationer om resultater og indikatorer for den danske strukturpolitik henvises til regeringens årlige Konkurrenceevneredegørelse.²

Anden fremskridtsrapport – afslutning på den treårige cyklus

Som led i relanceringen af Lissabon-strategien på Det Europæiske Råds møde den 22.-23. marts 2005 blev det besluttet, at medlemslandene hvert tredje år skal udarbejde programmer, der gør rede for landenes reformstrategier inden for Lissabon-strategiens emnekræds, dvs. sikre vækst og beskæftigelse inden for en sund makroøkonomisk ramme og på grundlag af fortsat social samhørighed og miljømæssig bæredygtighed.

I årene mellem udarbejdelse af de nationale reformprogrammer er det hensigten, at medlemslandene skal udarbejde implementeringsrapporter, der primært sigter på at beskrive de tiltag, medlemslandene har gennemført i løbet af de seneste 12 måneder.

Den anden fremskridtsrapport markerer afslutningen på den første tre-årige cyklus. For at give et helhedsbillede af den danske reformindsats i hele reformprogramperioden opsummeres der i afslutningen af hvert kapitel på indsatsen inden for området.

---

² Konkurrenceevneredegørelsen for 2007 kan findes på www.oem.dk.

1. Den økonomiske ramme

Danmark har gennem en årrække konsolideret de offentlige finanser. ØMU-gælden er nedbragt betydeligt, og den offentlige nettogæld skønnes vendt til et nettotilgodehavende. Overskud på betalingsbalancen har samtidig bidraget til, at udlandsgælden stort set er afviklet. Ledigheden er den laveste i over 30 år, og beskæftigelsen er høj. Den førte økonomiske politik – herunder finans-, struktur- og fastkurspolitikken – har i særlig grad været koncentreret om strukturelle offentlige overskud, gældsnedbringelse og fortsat forøgelse af den strukturelle såvel som faktiske beskæftigelse.

Hovedhjørnestenen i finanspolitikken er at sikre holdbare offentlige finanser bl.a. i lyset af den demografiske udvikling. En holdbar finanspolitik er også omdrejningspunktet i den økonomiske flerårsplan, som regeringen fremlagde i august 2007, jf. Mod nye mål – Danmark 2015.

Blandt de centrale mål og krav frem mod 2015 er: Strukturelle offentlige overskud på $\frac{3}{4}$ -1 $\frac{3}{4}$ pct. af BNP frem til 2010 og mindst balance i 2011-2015. ØMU-gælden reduceres yderligere og nettogælden vendes til et nettotilgodehavende, som fastholdes frem til 2015. Nye initiativer skal varigt øge den ustøttede beskæftigelse med 20.000 personer, og den gennemsnitlige arbejdstid skal som minimum holdes uændret. Øget arbejdsudbud er et af de centrale fokuspunkter, som Kommissionen har henledt regeringens opmærksomhed på i evalueringen af Danmarks Nationale Reformprogram 2006. Udgifterne til offentligt forbrug kan vokse i takt med samfundsøkonomien. Regeringens kvalitetsreform skal styrke kvaliteten i den borgernære offentlige service og sikre god anvendelse af ressourcerne. Skatten på arbejdsindkomst sættes ned. Skattenedsættelsen på arbejdsindkomst er finansieret inden for skattestøttet ved prisindeksering af energiafgifterne og i kraft af, at den automatiske regulering af arbejdsmarkedsbidraget sættes ud af kraft.

1.1 Konjunkturudsigterne

Dansk økonomi befinder sig omkring toppen af en højkonjunktur med et meget højt niveau for beskæftigelse og økonomisk aktivitet. Opsvinget er blevet forlænget af en kraftig stigning i arbejdsudbuddet, som blandt andet afspejler stigende gennemsnitlig arbejdstid, forøget erhvervsdeltagelse blandt de unge og for indvandrere og efterkommere. Desuden har indvandringen af udenlandske arbejdstagere og pendling fra Sverige og Tyskland givet et mærkbart bidrag til arbejdsstyrken.

Beskæftigelsen skønnes at stige med ca. 120.000 personer (ca. 4½ pct.) fra 2004 til 2007. Samtidig er ledigheden faldet med ca. 90.000 personer siden slutningen af 2003 og udgjorde 90.500 personer i juli 2007 eller 3,3 pct. af arbejdsstyrken (3,2 pct. ifølge EU-definition). Det er det laveste niveau i mere end 30 år. Det forventes, at beskæftigelsen er toppet, og at væksten i efterspørgslen og produktionen vil dæmpes væsentligt frem mod 2009.

Den store efterspørgsel efter arbejdskraft har medført et opadgående pres på løndannelsen. Lønstigningerne ventes forøget fra 3,6 pct. i 2006 til i størrelsesordenen 4½-4¾ pct. i 2007 og i 2008. Dermed vil lønkonkurrenceevnen svækkes, men virk-

ningen kan dæmpes af, at lønstigningerne også er opadgående i udlandet. Lønstigningerne medfører på kort sigt større realløn, men slår efterfølgende igennem i højere inflation og svækkede eksportmarkedsandele.

Det forventes, at væksten i BNP dæmpes mærkbart efter en kraftig fremgang i 2005 og første del af 2006. Efter en BNP-vækst på godt 3 pct. i 2005 og 3½ pct. i 2006 skønnes væksten således at aftage til 2 pct. i 2007 og 1¼ pct. i 2008, navnlig som følge af mangel på arbejdskraft og aftagende vækst i den private, indenlandske efterspørgsel, herunder boliginvesteringerne. Aftagende vækst i den indenlandske efterspørgsel vil sammen med den på sigt forventede reduktion i den strukturelle ledighed i kraft af *Velfærdsaftalen* kunne bidrage til at dæmpe det opadgående pres på løn- og prisstigningerne.

Den kraftige fremgang i produktion og efterspørgsel har medført en markant forbedring af den offentlige saldo fra omtrent balance i 2003 til historisk store overskud på ca. 4½-4¾ pct. af BNP i 2005 og 2006. Der forventes fortsatte offentlige overskud på 3-4 pct. af BNP i 2007 og 2008, *jf. tabel 1.1.*

Tabel 1.1						
De offentlige finanser, 2003-2008						
Pct. af BNP	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Faktisk saldo (EDP-form)	0,0	2,0	4,7	4,2	3,2	-
Faktisk saldo (nationalregnskabsform)	-0,1	1,9	4,6	4,7	3,9	3,1
Strukturel saldo	0,5	1,0	2,0	2,4	1,7	1,5

Anm.: Data for offentlig saldo på EDP-form stammer fra EDP-indberetningen til Eurostat i april 2007.
Næste indberetning finder sted den 30. september 2007
Kilde: Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

Den stærke konjunktursituation med lav ledighed og store indtægter blandt andet fra Nordsøen bidrager til, at overskuddet er særlig stort i disse år. Korrigeret for de bidrag, der skønnes at have midlertidig karakter, er overskuddet (strukturelt) i størrelsesordenen 1½ pct. af BNP i 2007 og 2008. Det er inden for det opstillede målinterval i 2015-planen, der tilsiger strukturelle offentlige overskud mellem ¾ og 1¾ pct. af BNP i perioden 2007-2010, *jf. Mod nye mål – Danmark 2015.*

De store overskud på de offentlige finanser bidrager til, at både den offentlige ØMU-gæld og nettogæld reduceres mærkbart. ØMU-gælden forventes reduceret fra 30 pct. af BNP i 2006 til 21½ pct. af BNP i 2008. Samtidig vendes en nettogæld på 2¾ pct. af BNP i 2006 til et nettotilgodehavende på 4¼ pct. af BNP i 2008.

På baggrund af finanslovsforslaget for 2008 og økonomiaftalerne med kommuner og regioner skønnes finanspolitikken – målt ved den et-årige finanseffekt – at øge den økonomiske aktivitet med 0,3 pct. af BNP i 2008. Det skal blandt andet ses i lyset af en skønnet realvækst i de offentlige forbrugsudgifter på ca. 1¾ pct.

Mens finanspolitikken således øger den økonomiske aktivitet i 2008, skønnes højere renteniveau at virke dæmpende på væksten i 2007 og 2008. Presset på arbejdsmarkedet ventes at være betydeligt i hele prognoseperioden.

Regeringen har i forbindelse med offentliggørelsen af den nye økonomiske flerårsplan *Mod nye mål – Danmark 2015* indgået en skatteaftale med Dansk Folkeparti, som på kort sigt forventes at forøge arbejdsudbuddet svarende til 8.000 personer. Aftalen indebærer blandt andet, at reguleringen af arbejdsmarkedsbidraget bortfalder, og at beskæftigelsesfradraget øges i 2008, mens grænsen for betaling af mellemskat sættes op i 2009. Det samlede skatteforslag påvirker hverken finanspolitikken stramhedsgrad eller det offentlige overskud i 2008 sammenlignet med finanslovsforslaget. Skatteforslaget er beskrevet mere detaljeret nedenfor.

Danmark opfyldte også i 2006 konvergenskriterierne for stabil valutakurs, inflation, rente samt offentlig saldo og gæld, jf. tabel 1.2.

Tabel 1.2
Konvergenskriterier i 2006

	Forbrugerpris- inflation (HICP) ¹⁾	Kapital- markedsrente (10-årig stat)	Offentlig saldo (EDP-form)	Offentlig gæld (ØMU-gæld)
	Pct.	Pct.	Pct. af BNP	
Danmark	1,7 ¹⁾	3,4 ²⁾	4,2	30,1
EU25	2,2 ¹⁾	3,8 ²⁾	-2,3	63,4
Euroområdet	2,2 ¹⁾	3,4 ²⁾	-2,4	70,8
Konvergenskriterier	2,5 ¹⁾	5,4 ¹⁾	-3,0	60,0

1) Opgjort for december 2006.
2) Årsgennemsnit for 2006.
Kilde: EU-kommissionen, Eurostat, Danmarks Statistik og Finansministeriets beregninger.

I tabel 1.2 er det offentlige overskud på 4,2 pct. af BNP i 2006 opgjort i henhold til EU-proceduren om uforholdsmæssigt store underskud (EDP). Der er forskel i den offentlige saldo afhængig af opgørelsesform, men overordnet set er overskuddet på EDP-form i store træk sammenfaldende med den offentlige saldo ifølge nationalregnskabet.¹

1.2 Mellemløbet strategi og målsætninger

Den økonomiske politik sigter generelt mod at sikre høj og stabil beskæftigelse, holdbar finanspolitik og gode rammevilkår for vækst. Regeringen har i august 2007 fremlagt planen *Mod nye mål – Danmark 2015*, som efterfølger 2010-planen med nye og ambitiøse mål. Den kommende opdatering af Danmarks konvergensprogram vil

¹ Det offentlige overskud udgjorde 4,7 pct. af BNP i 2006 på nationalregnskabsform mod de nævnte 4,2 pct. af BNP på EDP-form. Behandlingen af swaprenter m.v. trækker i retning af et større offentligt overskud på EDP-form svarende til ca. 0,1 pct. af BNP i 2006, mens behandlingen af kapitaludgifter til visse statslige selskaber trækker i modsat retning svarende til ca. -0,1 pct. af BNP.

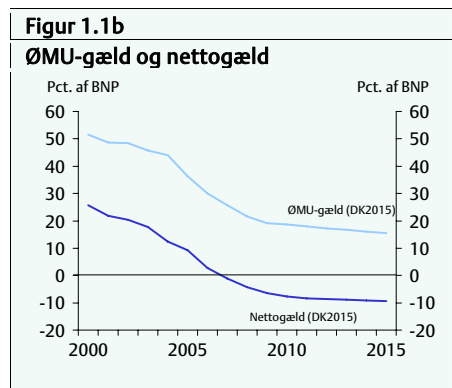
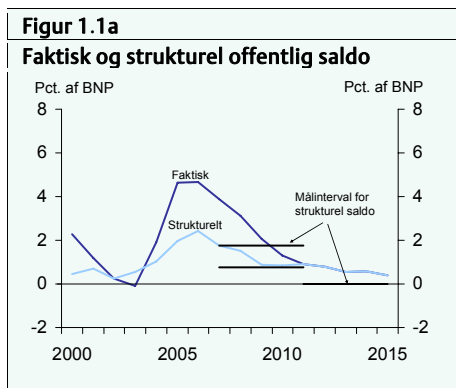
ligeledes bidrage til fortsat gode rammevilkår for vækst. De centrale mål for de enkelte politikområder er følgende (se også boks 1.1):

- *Penge- og valutakurspolitik:* Fortsat stabil valutakurs- og inflationsudvikling i kraft af den faste kronekurs over for euroen.
- *Finanspolitik:* Sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser.
- *Udgifterpolitik:* Udgifterne til offentligt forbrug kan vokse i takt med samfundsøkonomien.
- *Skattepolitik:* Fortsat skattestop og lavere skat på arbejdsindkomst.
- *Beskæftigelsespolitik:* Nye initiativer skal løfte beskæftigelsen med 20.000 personer frem mod 2015, og den gennemsnitlige arbejdstid skal som minimum holdes uændret.

Pengepolitikken fastlægges med henblik på at holde en stabil kronekurs over for euroen. Dermed sikres, at inflationen følger den mellemfristede udvikling i euroområdet. Rammen for fastkurspolitikken er ERMII-aftalen, der indebærer et snævert bånd for kronekursen på $\pm 2\frac{1}{4}$ pct. omkring centralkursen over for euro. Kronekursen har i en årrække ligget tæt på centralkursen. Siden euroens indførelse den 1. januar 1999 har kronekursens gennemsnitlige (numeriske) afvigelse således udgjort ca. $\frac{1}{4}$ pct.

Finanspolitikken sigter mod at understøtte en stabil økonomisk udvikling og at sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser. Sigtetpunktet er, at velfærdssamfundet også skal kunne finansieres på langt sigt, uden at der fremkommer et behov for større fremtidige finanspolitiske stramninger. Finanspolitikken fokuserer på stabil økonomisk udvikling og holdbarhed understøtter samtidig tilliden til fastkurspolitikken over for euroen.

Det har været målet at opbygge strukturelle overskud på de offentlige finanser, og derved gradvist nedbringe den offentlige gæld, *jf. figur 1.1a og b*. Med velfærdsaftalen fra 2006 er der endvidere vedtaget langsigtede reformer af efterløn og pension, der gør de offentlige finanser mere robuste overfor stigende levetid.

De nuværende store overskud på den offentlige saldo forventes at blive gradvist mindre frem mod 2015. De aftagende overskud skal ses i lyset af navnlig en normalisering af konjunkturerne, faldende Nordsø-indtægter og stigende udgifter til folkepension mv. Velfærdsaftalen, som styrker de offentlige finanser på længere sigt, betyder, at der inden for en holdbar finanspolitik er plads til mindre offentlige overskud end ellers frem mod 2015. I 2015-planen er det målsætningen, at der frem mod 2010 fastholdes strukturelle offentlige overskud mellem $\frac{3}{4}$ og $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP. Fra 2011 til 2015 skal der være mindst balance, jf. boks 1.1. Derved overholdes kravet i EU's Stabilitets- og Vækstpagt om, at Danmark som minimum bør sigte efter en mellemfri-stet saldo tæt på balance eller et underskud på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP. Kommer den strukturelle offentlige saldo under målintervallet, vil det signalere behov for at justere den økonomiske politik.

Boks 1.1

Centrale elementer og sigtepunkter i *Mod nye mål – Danmark 2015*

En holdbar offentlig økonomi

- Finanspolitikken skal være holdbar. De forbedringer, der gennemføres frem til 2015, kan fastholdes i årene efter – uden skattestigninger eller andre stramninger.
- Frem til 2010 skal der fastholdes strukturelle overskud på de offentlige finanser på $\frac{3}{4}$ - $1\frac{3}{4}$ pct. af BNP. Fra 2011 til 2015 skal der mindst være balance, og ØMU-gælden reduceres yderligere frem mod 2015.
- Finanspolitikken sigter mod en stabil og høj beskæftigelse. Fokus i finanspolitikken på en stabil økonomisk udvikling og holdbare offentlige finanser bidrager til at sikre tillid til fastkurspolitikken.

Flere i arbejde

- Nye initiativer skal øge beskæftigelsen (ustøttet) med yderligere 20.000 personer frem mod 2015.
- Mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid for de beskæftigede frem mod 2015, selvom demografien trækker ned.
- Regeringen nedsætter en arbejdsmarkedskommission, som inden udgangen af 2008 skal komme med anbefalinger, der skal hjælpe med at opfylde kravene for beskæftigelse og arbejdstid.

Høj kvalitet i den offentlige service

- Udgifterne til offentlig service mv. kan vokse i takt med samfundsøkonomien. Udgifterne kan udgøre op til $26\frac{1}{2}$ pct. af (konjunkturrenset) BNP i 2015.
- Med bl.a. kommunalreformen er der ideelle betingelser for bedre prioritering af driftsudgifterne. Målet er at frigøre ressourcer til yderligere borgernær service i kommuner og regioner svarende til 1 mia. kr. om året i 2009-13 eller 5 mia. kr. permanent ved at effektivisere administration mv.
- Der er afsat en kvalitetspulje på 10 mia. kr. over de næste 4 år til initiativerne i regeringens udspil til kvalitetsreform – herunder trepartsaftalerne.
- Der oprettes en kvalitetsfond på 50 mia. kr., som skal medfinansiere offentlige investeringer i sundhedssektoren, folkeskoler, daginstitutioner og ældrepleje mv. de næste 10 år.

Fortsat skattestop og lavere skat på arbejde

- Skattestop skal sikre fortsat ro om beskatningen for den enkelte.
- Skatten på arbejde sænkes. Samlet sættes indkomstkatten ned med $9\frac{1}{2}$ mia. kr. Skatteenedsættelsen er finansieret inden for rammerne af skattestoppet.

Klima- og energistrategi

- Som led i klima- og energistrategierne skal energiforbruget holdes i ro og vedvarende energi skal stå for mindst 30 pct. af energiforbruget i 2025.
- Som et bidrag til at nå de ambitiøse mål i klima- og energistrategierne fastholdes energifgifterne realt fra og med 2008.

Målene for den strukturelle saldo giver finanspolitiske handlemuligheder i tilfælde af større økonomiske tilbageslag med klare ubalancer, men det fordrer samtidig tilbageholdenhed i finanspolitikken i gode tider med gunstige konjunkturer.

Inden for rammerne af 2015-planen er der plads til, at de *offentlige forbrugsudgifter* kan vokse på linje med den samlede økonomi. I 2015 vil de offentlige serviceudgifter kunne udgøre op til 26½ pct. af (konjunkturrenset) BNP. Overstiger udgifterne 26½ pct. af BNP indebærer pejlemærket en forpligtelse til at overveje de finanspolitiske prioriteringer med sigte på at få udgifterne på niveau med det forudsatte i 2015-planen.

Den planlagte vækst i det offentlige forbrug er større end i den oprindelige 2010-plan. Den større forbrugsvækst er mulig blandt andet på grund af en markant nedbringelse af den offentlige gæld og de tilhørende rentebetalinger. Samtidig har velfærdsaftalen skabt grundlag for et løft i udgifter til uddannelse og forskning (globaliseringspuljen).

Frem mod 2015 er det målsætningen gennem nye initiativer at øge den strukturelle beskæftigelse med 20.000 personer. Kravet betyder sammen med allerede vedtagne reformer, at den strukturelle beskæftigelse stiger yderligere frem mod 2015 selv om blandt andet demografien vil trække ned. Samtidig er det forudsat, at en normalisering af konjunktursituationen vil trække ned i den faktiske beskæftigelse. Udover krav til den strukturelle beskæftigelse stiller 2015-planen ligeledes krav om mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid frem mod 2015, hvilket skal ses i sammenhæng med de udfordringer befolkningsudviklingen og normalisering af konjunkturerne stiller den danske økonomi overfor. Målsætningerne om forøgelse af den strukturelle beskæftigelse samt mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid er således centrale elementer i regeringens bestræbelser på at øge arbejdsudbuddet, jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark vedrørende denne problemstilling.

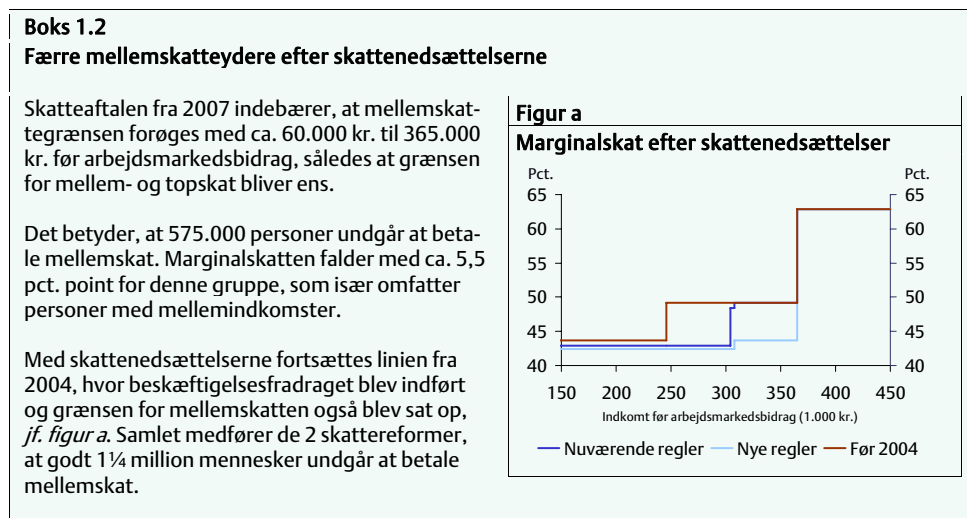
Kravene til beskæftigelse og arbejdstid er afstemt efter, at den planlagte finanspolitik dermed præcist opfylder kravet om finanspolitisk holdbarhed, og at der mindst er balance på de offentlige finanser i 2015. Strategien for holdbare offentlige finanser forudsætter derudover blandt andet, at aldersgrænserne for efterløn og pension fra 2019 løftes i takt med levetiden i overensstemmelse med Velfærdsaftalen. Det sikrer, at finansieringen af velfærdssamfundet bliver mere robust over for stigende levetid.

*Skattepolitik*ens omdrejningspunkt er fortsat skattestoppet, der indebærer, at en skat eller afgift ikke må stige, uanset om den er fastsat i procent eller nominelle kronebeløb.

For at understøtte vækst og fremgang i arbejdsudbuddet har regeringen indgået aftale med Dansk Folkeparti om at nedsætte skatten på arbejdsindkomst i 2008 og 2009. Samlet nedsættes indkomstkatten med 9½ mia. kr. For at styrke gevinsten ved at arbejde øges beskæftigelsesfradraget fra 2,5 pct. til 4,25 pct. og det maksimale be-

skæftigelsesfradrag forhøjes til 13.100 kr. Det understøtter målsætningen om, at det skal kunne betale sig at arbejde, jf. også Kommissionens henvisning til behovet for at øge incitamentet for at arbejde i fokuspunktet vedrørende øget arbejdsudbud. Samtidig reduceres skatten på den sidst tjente krone, da mellemskattegrænsen løftes med ca. 60.000 kr. til 365.000 kr. Omkring 575.000 personer slipper dermed for mellemskatten og får en større tilskyndelse til en ekstra indsats på arbejdsmarkedet, *jf. boks 1.2.*

Skattnedsættelsen skønnes at øge arbejdsudbuddet svarende til 8.000 fuldtidspersoner, navnlig via et forventet positivt bidrag til den gennemsnitlige arbejdstid, da skatten på den sidst tjente krone bliver nedsat for brede grupper på arbejdsmarkedet. I beregningen af effekten på arbejdsudbuddet er der taget hensyn til, at personfradraget øges med 1.000 kr., og at overførselsindkomsterne forøges med 0,6 pct., hvilket ikke øger incitamentet til at arbejde.

Skattnedsættelsen erstatter en nedsættelse af arbejdsmarkedsbidraget, som efter gældende regler ville medføre et provenutab på 3¼ mia. kr. i 2008 (ekskl. de afledte virkninger på overførselsatser), fordi der er budgetteret med overskud i arbejdsmarkedsfonden. Overskuddet i arbejdsmarkedsfonden skal blandt andet ses i lyset af den aktuelt lave ledighed. For at forhindre, at bidraget senere vil skulle stige, hvis fx ledigheden stiger, og generelt undgå at bidraget virker konjunkturførstærkende, afskaffes den automatiske regulering af arbejdsmarkedsbidraget, og fra og med 2008 er satsen for arbejdsmarkedsbidraget 8 pct.²

² Finansieringsbidraget fra nedsættelsen af arbejdsmarkedsbidraget i 2008 svarer til et rimeligt skøn for virkningen af at fastholde gældende regler, idet det dog er vanskeligt præcist at forudsige udviklingen i arbejdsmarkedsbidraget under gældende regler på langt sigt.

For at understøtte målsætningerne i klima- og energistrategien indekseres energifgifterne fra og med 2008, således at afgifterne ikke udhules reelt fremover. Merprovet fra indeksering tilbageføres i overensstemmelse med skattestoppet til at sænke indkomstskatten. Skattenedsættelsen er samlet set fuldt finansieret inden for rammerne af skattestoppet og påvirker ikke det finanspolitiske råderum til velfærd.

Boks 1.3

De væsentligste danske reforminitiativer

De væsentlige reforminitiativer, regeringen hidtil har iværksat i reformprogramperioden 2005-08, er:

- Regeringen indgik i 2005 aftale i Folketinget om en omfattende *kommunal strukturreform*, som trådte i kraft 1. januar 2007. Med reformen skabes 98 større og mere bæredygtige kommuner samt 5 regioner. Målet er en bedre og mere sammenhængende offentlig service og ved effektiviseringer at frigøre ressourcer fra administration til de borgernære serviceopgaver.
- Regeringen fremlagde i april 2006 en globaliseringsstrategi, som med 350 konkrete initiativer sætter fokus på forskning, uddannelse, innovation og iværksætterier.
- Regeringen indgik i juni 2006 sammen med et bredt flertal i Folketinget en aftale om fremtidens velfærd. Med *Velfærdsaftalen* etableres et fremtidssikret tilbagetrækningsystem, som blandt andet indebærer, at aldersgrænserne for efterløn og pension på længere sigt skal sættes op i takt med restlevetiden for 60-årige (således at perioden med efterløn og pension samlet vil være ca. 19½ år). Aftalen indeholder desuden initiativer på beskæftigelsesområdet, herunder en forstærket indsats for at nedbringe ledighed og initiativer til at få flere indvandre og efterkommere i arbejde. Velfærdsaftalen vurderes samlet set at kunne løfte den ordinære beskæftigelse med omkring 250.000 personer i 2040 i forhold til uændrede regler givet den forudsatte stigning i levetiden for 60-årige.
- Regeringen har i forlængelse af Velfærdsaftalen sammen med et bredt flertal i Folketinget afsat en *globaliseringspulje*, hvor der frem mod 2012 afsættes 10 mia. kr. til investeringer i fremtiden. Globaliseringspuljen bidrager til, at målsætningerne, at mindst 95 pct. skal have en ungdomsuddannelse, og 50 pct. skal have en videregående uddannelse, i regeringens globaliseringsstrategi nås.
- Regeringen har i august 2007 fremlagt en *2015-plan*, som fastlægger de overordnede rammer og sigtpejnter for den økonomiske politik i de kommende år. 2015-planen skal sikre holdbare offentlige finanser og overskud frem mod 2015. Planen indebærer, at den offentlige service kan udbygges i takt med samfundsøkonomien, et løft i investeringerne i sygehuse mv., en fortsættelse af skattestoppet og en nedsættelse af skatten på arbejde, der er finansieret inden for rammerne af skattestoppet. Som en del af 2015-planen skal der gennemføres nye initiativer, som varigt øger den understøttede beskæftigelse på 20.000 personer frem mod 2015.
- Regeringen har i august 2007 fremlagt en *kvalitetsreform*, der skal sikre høj kvalitet i den offentlige sektor. Reformen indeholder 180 konkrete initiativer, som blandt andet retter sig mod at styrke kvaliteten inden for sundhed-, børne- og ældreområdet. Der er afsat en pulje på 10 mia. kr. i perioden 2008-11 til at gennemføre initiativerne i kvalitetsreformen. Endvidere etableres en kvalitetsfond på i alt 50 mia. kr., der skal medfinansiere et løft i de offentlige investeringer frem til 2018.
- Regeringen har fremlagt en ambitiøs *energistrategi* samt en national *allokeringsplan* 2008-12, som skal sikre, at økonomisk fremgang fortsat forenes med en miljømæssigt bæredygtig udvikling.

2. Forsknings-, uddannelses- og innovationspolitik

Med aftalen om udmøntning af globaliseringspuljen i november 2006 har regeringen sammen med et bredt flertal i Folketinget tilvejebragt 39 mia. kr. over de kommende seks år til forskning, uddannelse, innovation og iværksætteri. Globaliseringspuljen skal medvirke til at gøre Danmark til et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund.

I Det Nationale Reformprogram 2005 er følgende hovedindsatsområder identificeret:

- *At implementere den løbende forøgelse af de offentlige bevillinger til forskning og udvikling, der forventes at udgøre 1 pct. af BNP i 2010. Endvidere skal kvaliteten af forskningen styrkes, idet regeringen bl.a. ønsker at øge konkurrencen om midlerne og i større omfang satse på store og langsigtede forskningsprojekter.*
- *Øge den privatfinansierede forskning, så den samlede forskningsindsats når op på 3 pct. af BNP i 2010, bl.a. ved at forbedre samspillet mellem virksomheder og offentlige vidensinstitutioner.*
- *Fortsat forbedre rammevilkår for iværksættere, bl.a. ved at forbedre mulighederne for uddannelse i iværksætteri.*
- *Implementere tiltag for at få flere unge igennem uddannelsessystemet og på kortere tid.*

2.1 Globaliseringspuljen

Som opfølgning på Globaliseringsstrategien blev der tilvejebragt en *globaliseringspulje* til investeringer, som skal medvirke til, at Danmark bliver et førende vækst-, viden- og iværksættersamfund. Følgende overordnede mål prioriteres indenfor forskning, uddannelse og innovation, jf. også *tabel 2.1*:

- De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.
- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015, samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.
- Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.
- Voksen- og efteruddannelsen skal styrkes, herunder gennem et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2.000 flere voksenlærlinge samt en pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktiviteter.

Globaliseringsstrategien og aftalen om udmøntningen af globaliseringspuljen er således et central element i regeringens prioritering af uddannelse jf. også Kommissionens fokuspunkt vedrørende bedre grund- og ungdomsuddannelse samt forøgelse af antal studerende, der gennemfører en videregående uddannelse.

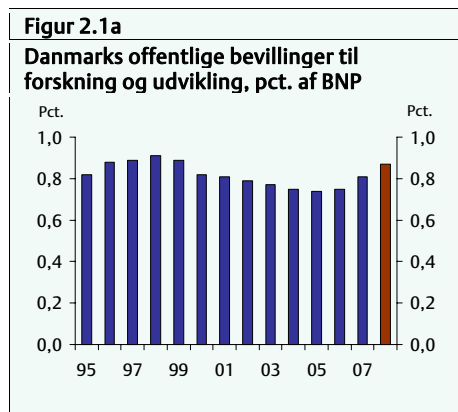
Tabel 2.1
Overordnet udmøntning af globaliseringspuljen

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Mio. kr. 2007 pl.						
I alt	2.000	4.000	6.000	8.000	9.000	10.000
Forskning og udvikling	1.000	2.000	3.300	4.600	4.900	5.200
Innovation og iværksætter	350	400	400	500 ¹	500 ¹	500 ¹
Alle unge skal have en ungdomsuddannelse	308	781	1.220	1.702	2.232	2.620
Flere skal have videregående uddannelse	200	285	537	650	1.147	1.461
Styrket voksen- og efteruddannelsesindsats	141	534	540	547	217	217

1) Fordelingen af globaliseringspuljen fra 2010-2012 afventer endelig afklaring mellem regeringen og aftaltpartierne.
Kilde: Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen.

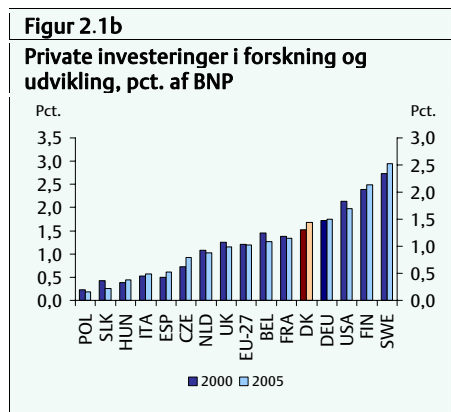
2.2 Offentlig forskning – fokus på kvalitet, relevans og konkurrence

De statslige bevillinger til forskning og udvikling forventes i 2007 at udgøre ca. 0,8 pct. af BNP, mens der i forslaget til finanslov for 2008 budgetteres med en markant stigning til 0,87 pct. af BNP jf. figur 2.1a.

Anm.: Data er opgjort som budgettal. Ændringer i opgørelsesmetoden forringer sammenligneligheden før og efter 1999. I opgørelsen medregnes bevillinger på finansloven (herunder midler fra højteknologifonden), provenutab pga. 150 pct.-fradragsordningen, midler fra grundforskningsfonden, midler fra amter og kommuner samt midler, som Danmark modtager fra EU og Nordisk Ministerråd. Tallet fra år 2008 er et foreløbigt budgettal fra Forslag til Finansloven 2008.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen.

Kilde: Eurostat.

Den del af globaliseringspuljen, som angår forskning og udvikling, sigter mod, at de offentlige investeringer vil nå 1 pct. af BNP i 2010 jf. udmøntningen af puljen, som fremgår af *tabel 2.2*.

Tabel 2.2
Fordeling af midler fra globaliseringspuljen til forskning og udvikling

Mio. kr. 2007 pl.	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I alt	1.000	2.000	3.300	4.600	4.900	5.200
2.1 Basisbevillinger	300	800	1.010	720	950	1.090
2.2 Opbygning af forskningskapacitet	230	240	250	60	60	60
2.3 Fri forskning	85	385	450	-	-	-
2.4 Strategisk forskning	330	435	435	200	-	-
2.5 Samarbejde med private om forskning og udvikling	55	140	150	-	-	-
2.6 Ufordelt reserve	-	-	1.005	3.620	3.890	4.050

Kilde: Aftale om udmøntning af globaliseringspuljen.

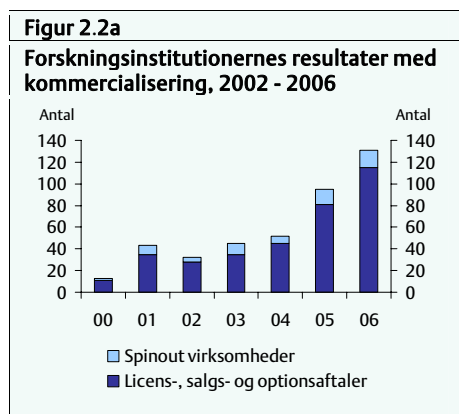
Med udspillet *En visionær dansk energipolitik* har regeringen endvidere taget initiativ til at fordoble de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fra 500 mio. kr. årligt til 1 mia. kr. årligt i 2010, jf. kapitel 4.

Det danske tostrengede forskningsfinansieringssystem med hhv. basismidler til forskningsinstitutioner og forskningsmidler i konkurrence videreføres, og begge dele styrkes ved fordelingen af globaliseringspuljens midler til forskning og udvikling. Et særligt indsatsområde er opbygningen af den ekstra kapacitet, som de stigende investeringer vil skabe behov for. Denne indsats består dels af midler til flere ph.d.-stipendier, dels en pulje til investering i forskningsinfrastruktur.

Kvaliteten af dansk forskning ligger fortsat højt internationalt, når der måles på de foreliggende indikatorer som videnskabelige publikationer og videnskabelige citationer. Danmark ligger som nummer tre i sammenligning med de øvrige OECD-lande på begge indikatorer, jf. Konkurrencevneredegørelse 2007.

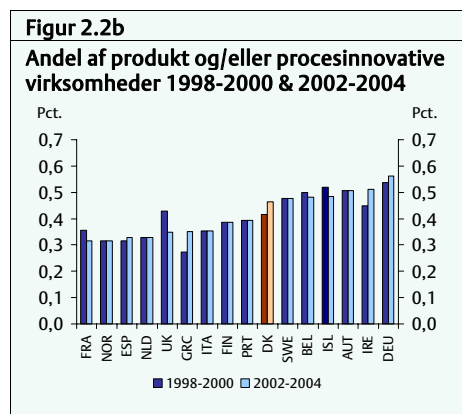
Regeringen har oprettet to nye puljer, hvor universiteterne som noget nyt kan søge midler fra puljerne i konkurrence med hinanden. Den ene er *Infrastrukturpuljen* med i alt 600 mio. kr. til finansiering af investeringer i større tværgående forskningsinfrastruktur i Danmark og udlandet. En andel af infrastrukturpuljen på 200 mio. kr. blev udbudt i foråret 2007. Den anden pulje har fået navnet *UNIK (UNiversitetsforskningens InvesteringsKapital)* og kan søges af universitetsledelserne til store, langsigtede satsninger. Der er i første omgang afsat 240 mio. kr. i hvert af årene 2008 og 2009.

Universiteternes evne til at udnytte forskningsresultaterne i form af licensaftaler, solgte patenter og etablering af nye virksomheder baseret på forskningsresultater har udviklet sig positivt de seneste år, som det fremgår af *figur 2.2a*

Anm.: Virksomheder med igangværende eller afbrudte aktiviteter er inkluderet i tallene. For 2002-2004 er data for Storbritannien og Island beregnet på baggrund af andelen af innovative virksomheder i 2002-2004, fratrukket den forventede andel af virksomheder med igangværende eller afbrudte aktiviteter, baseret på 1998-2000-tallene.

Kilde: Kommercialisering af forskningsresultater – Statistik 2006. Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

Kilde: Eurostat

For at tilskynde til en yderligere positiv udvikling på området er der afsat en *pulje til modning og dokumentation af lovende opfindelser* (proof of concept) ved offentlige forskningsinstitutioner. Centralt i globaliseringsstrategien er, at internationale forskningsaktiviteter skal fremmes. Dette skal ske ved at skabe bedre rammer for samarbejde og udveksling af viden mellem danske og udenlandske forskningsmiljøer. I den forbindelse har regeringen etableret *innovationscentre i Silicon Valley og Shanghai*. Et tredje center åbnes i januar 2008 i *München*.

2.3 Forskning, innovation og vidensspredning i den private sektor

Ifølge OECDs opgørelser investerede dansk erhvervsliv et beløb svarende til ca. 1,7 pct. af BNP i forskning og udvikling i 2005, hvilket placerer Danmark ganske højt i en international sammenligning jf. *figur 2.1b*.

De *Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter* (GTS) spiller en vigtig rolle i vidensspredning fra offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner til erhvervslivet. GTS-systemet er gjort mere fleksibelt og åbent for konkurrence ved, at nye aktører har fået bedre mulighed for at deltage i udbuddet om at udføre teknologisk service. Næsten halvdelen af de danske virksomheder har gennemført innovationsaktiviteter i perioden 2002-2004, hvilket er et relativt højt niveau i international sammenligning, som det fremgår af *figur 2.2b*. Blandt de innovative virksomheder i Danmark har 43 pct. haft samarbejde med andre virksomheder eller institutioner. Leverandører og kunder er de foretrukne samarbejdspartnere. Selvom Danmark ligger over EU-27-gennem-

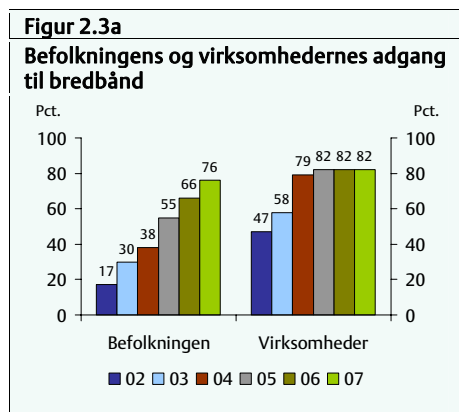
snittet for så vidt angår samspillet mellem virksomheder og universiteter, er der fortsat rum for forbedringer.

Rådet for Teknologi og Innovation har i 2007 iværksat en fireårig handlingsplan for implementeringen af globaliseringsstrategien på væsentlige områder for vidensspredning og innovation, kaldet *InnovationDanmark 2007-2010*. De væsentligste initiativer er omtalt i bilag 2.2. For at styrke det særlige fokusområde vedrørende brugerdriven innovation iværksættes der et *strategisk forskningsprogram for brugerdriven innovation* på i alt 90 mio. kr. over tre år og et særligt program for brugerdriven innovation med en årlig ramme på 100 mio. kr. Under programmet igangsættes innovationsprojekter med deltagelse af virksomheder og offentlige institutioner.

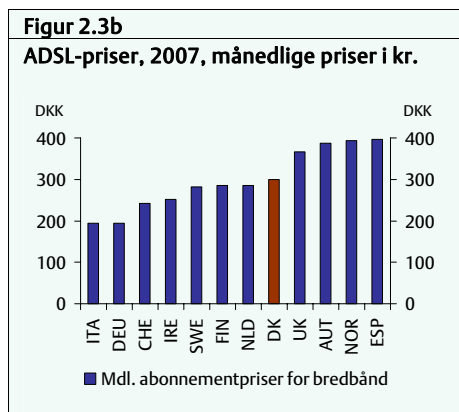
2.4 Udvidet anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi (IKT)

I de senere år kan en væsentlig del af stigningen i arbejdsproduktiviteten i Danmark tilskrives investeringer i IKT. Fordelene ved virksomheders anvendelse af IKT afhænger i høj grad af, om systemerne kan integreres. Standardiseringsarbejdet og fremme af brugen af åbne standarder er centralt. Næsten 90 pct. af danske virksomheder med ordresystemer har integreret ordresystemet med faktura- og betalingssystemer. 97 pct. af virksomhederne havde internetadgang i 2006.

83 pct. af de danske familier har adgang til internet i hjemmet i 2007, og 76 pct. af befolkningen har adgang til bredbånd, *jf. figur 2.3a*. Danmark har 1,7 mio. bredbåndsforbindinger og er samtidigt et af de lande i Europa, der har den højeste bredbåndsdækning. I dag dækkes mere end 98 pct. af befolkningen. Der er i Danmark sket et markant prisfald på bredbånd i løbet af 2006, specielt hvad angår bredbåndsforbindinger over 2 Mbit/s. *jf. figur 2.3b*.

Kilde: Danmarks Statistik.

Kilde: IT- og Telestyrelsen.

Den 1. august 2007 var der udstedt mere end 1 million digitale signaturer, dvs. mulighed for at identificere sig med en juridisk bindende digital underskrift, og 98 pct. af de offentlige myndigheder kunne modtage en digital signatur.

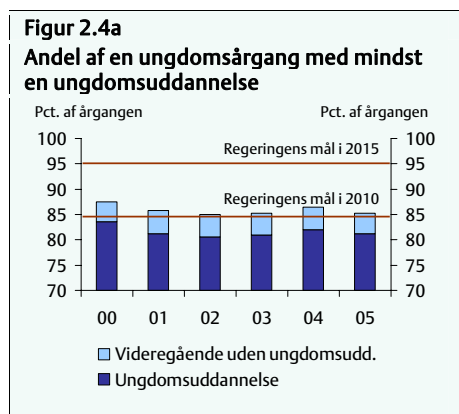
2.5 Uddannelse

Et af Kommissions fokuspunkter for Danmark i vurderingen af det danske nationale reformprogram 2006 var behovet for at styrke grundskolen og ungdomsuddannelserne samt forøge antallet af unge, der gennemfører en videregående uddannelse. Regeringen har opstillet nogle centrale målsætninger og har iværksat en række initiativer.

I *Velfærdsaftalen* indgår følgende centrale målsætninger om uddannelse:

- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015, samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.

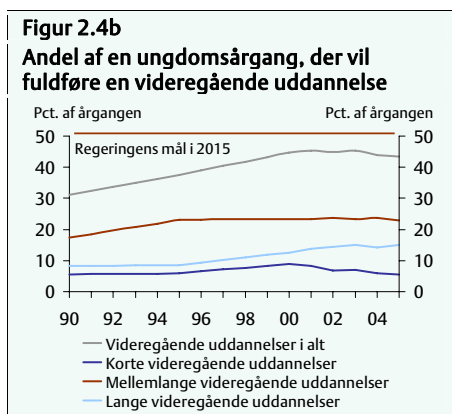
Langt størstedelen af danske unge påbegynder en ungdomsuddannelse, men med den nuværende adfærd i uddannelsessystemet vil blot ca. 81 pct. fuldføre en ungdomsuddannelse. Herudover vil ca. 4 pct. fuldføre en videregående uddannelse uden først at have gennemført en ungdomsuddannelse, jf. figur 2.4a.

Anm.: Baseret på 25-års profiltal. 2005-tal er korrigeret for datamangel.

Udover den andel, der gennemfører en ungdomsuddannelse, er der en andel af hver ungdomsårgang, der vil gennemføre en videregående uddannelse uden først at have gennemført en ungdomsuddannelse. Det gælder bl.a. optag til videregående uddannelse via erhvervskompetence sammen med en række enkeltfag fra en gymnasial uddannelse (fx uddannelser til pædagog eller sygeplejerske), uddannelser, hvor en ungdomsuddannelse ikke er et adgangskrav (fx kunstneriske og musiske uddannelser), samt uddannelser inden for militær og politi

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

Anm.: 2005-tal er korrigeret for datamangel.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

At nå målsætningen om, at 95 pct. af alle unge skal gennemføre en *ungdomsuddannelse*, kræver, at der sættes fokus på elevernes grundlæggende forudsætninger fra folkeskolen. Alt for mange forlader i dag folkeskolen uden at være i stand til at fuldføre yderligere uddannelse. Regeringen har derfor indført en række initiativer på folkeskoleområdet:

- Forbedret evaluering af elevernes udbytte i undervisningen, herunder indførelse af elevplaner, indførelse af nationale test i udvalgte fag på bestemte alderstrin samt indførelse af obligatoriske afgangsprøver ved afslutningen af undervisningen i 9. klasse.
- En styrkelse af lærernes grunduddannelse gennem vedtagelse af den nye læreruddannelseslov, som indebærer større specialisering af lærerne ved færre og større linjefag og en aldersspecialisering af lærerne i dansk og matematik.
- Styrket undervisning i dansk som andetsprog.
- 10. klasse skal målrettes elever, som har behov for yderligere faglig kvalificering og uddannelsesafklaring for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse.
- Der er i perioden 2006-2009 afsat i alt 105 mio. kr. til en national handlingsplan for læsning.

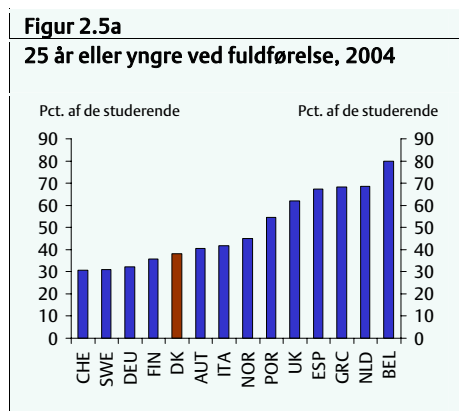
Endvidere er kommunerne og institutionerne, der udbyder erhvervsuddannelserne, blevet pålagt et mere klart ansvar for, at de unge påbegynder og fuldfører en ungdomsuddannelse. Alle institutioner skal fremlægge en *årlig handlingsplan for øget elevgennemførelse*. Handlingsplanen skal indeholde skolens mål og planlagte initiativer, samt offentliggøres på skolens hjemmeside.

Kommunerne har det overordnede ansvar for, at de unge ikke cirkulerer mellem myndigheder, uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere. Det skal bl.a. sikres gennem *bedre vejledning og forbedrede uddannelses tilbud* til unge med utilstrækkelige forudsætninger. I forlængelse heraf iværksættes en række initiativer:

- Der skal være mulighed for bedre uddannelsesdækning gennem en *styrket analyse- og prognosevirksomhed* mv.
- Der indføres en forstærket *uddannelsesgaranti*.
- Der indføres en *trinopdeling* af erhvervsuddannelserne
- Der er blevet indført en ny *mesterlærerordning* på erhvervsuddannelsesområdet
- Der er taget særlige initiativer for at øge gennemførelse af erhvervsuddannelse for elever med anden etnisk baggrund end dansk.
- Der er blevet indført flere initiativer for unge med behov for mere individuelle uddannelsesplaner og personlig støtte.

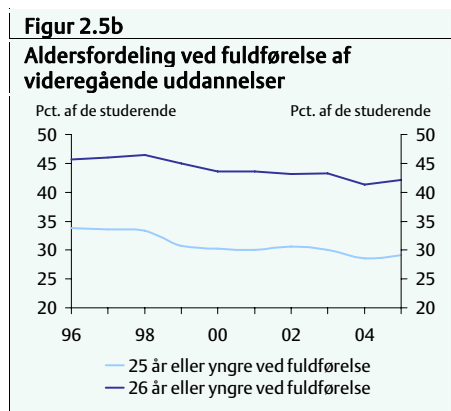
Givet adfærden i uddannelsessystemet i 2005 forventes lidt under 44 pct. af en ungdomsårgang at fuldføre en *videregående uddannelse*. Dette er et lille fald i forhold til året før, jf. figur 2.4b.

Danske studerende er gennemsnitlig ældre ved afslutningen af deres videregående uddannelse end unge i de fleste øvrige EU-lande, *jf. figur 2.5a*. Frem til 2004 var andelen af studerende, der var 25 år eller yngre ved fuldførelsen af deres uddannelse, faldende. Fra 2004 til 2005 har der været en mindre stigning. Et lignende billede ses, hvis de 26-årige inkluderes, *jf. figur 2.5b*.

Anm.: Andelen af studerende, der er 25 år eller yngre, når de fuldfører en videregående uddannelse. Visse korte videregående uddannelser er ikke inkluderet. Personer med uoplyst alder ved fuldførelse er udeladt af beregningerne. Vedrører første fuldførte uddannelse (inkl. bacheloruddannelser).

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

Anm.: Andelen af studerende, der er hhv. 25 år eller yngre eller 26 år eller yngre, når de fuldfører en videregående uddannelse. Bemærk at tallene for universitetsuddannelserne kun inkluderer kandidatuddannelserne, og der er derfor ikke taget højde for de personer, der ender med en bachelor som højest fuldførte. Tallene fra 2005 er foreløbige og bør tolkes med forsigtighed.

Kilde: Konkurrenceevneredegørelsen 2007.

På *universitetsstrukturrådet* har regeringen i 2006 og 2007 gennemført en række sammenlægninger af universiteter og sektorforskningsinstitutioner. I alt blev 25 universiteter og forskningsinstitutioner til otte universiteter og tre sektorforskningsinstitutioner. Hensigten er at styrke universiteternes forskningsmiljøer, den internationale konkurrenceevne og øge udbuddet af uddannelser.

I forlængelse af universitetsstrukturændringerne har regeringen sat fokus på kvalitet gennem *øget konkurrence om midlerne imellem*. Ét redskab er en ny fordelingsnøgle for tildeling af basismidler, der i øget omfang lægger kvalitetskriterier til grund. Denne fordelingsnøgle vil træde i kraft i 2009 og vil bestå af tre indikatorgrupper: universiteternes forskning, uddannelse og vidensspredning.

I april 2007 blev en uafhængig *akkrediteringsinstitution* for de videregående uddannelser oprettet. Formålet er at styrke danske universiteter i kampen om at tiltrække dygtige studerende og i samarbejdet med udenlandske topuniversiteter. Institutionens arbejdsfelt omfatter alle de videregående uddannelser.

Herudover har regeringen indført en række tiltag med henblik på at øge kvaliteten og attraktiviteten af de videregående uddannelser:

- Der udvikles nye professions- og praksisorienterede uddannelser.
- De mellemlange videregående uddannelser samles i færre flerfaglige professionshøjskoler med fagligt stærke og moderne uddannelsesmiljøer.
- Korte videregående uddannelser gøres mere attraktive og fleksible, de målrettes arbejdsmarkedets behov og adgangsveje fra erhvervsuddannelse forbedres.

I tråd med regeringens mål for internationalisering af uddannelsesområdet er det en målsætning, at mange flere danske studerende skal have et uddannelsesophold i udlandet, så de kan få større international indsigt og forståelse for andre kulturer. Der er indført en ordning, hvor studerende kan tage det offentlige tilskud med til en anerkendt udenlandsk uddannelsesinstitution. Et sådant *udlandsstipendium* kan anvendes til en hel eller delvis finansiering af studieafgiften. Studerende på universitetsuddannelser kan opnå stipendiet i maksimalt to år.

I 2006 konkluderede et internationalt panel, at kvaliteten af den danske *ph.d.-uddannelse* generelt er i top, og at der er potentiale og kapacitet til en kraftig forøgelse af ph.d.-optaget. Som en konsekvens heraf skal ph.d.-uddannelser nu foregå ved ph.d.-skoler med faglige miljøer af en passende størrelse. Regeringen afsætter i de kommende år derfor betydelige midler til at øge optaget af ph.d.-studerende. Antallet skal øges gradvist, så der i 2010 optages godt 2.400 ph.d.-studerende. I 2006 blev der optaget ca. 1.500 ph.d.-studerende. Det årlige ph.d.-optag er således allerede øget med ca. 400 siden 2002, *jf. tabel 2.5*.

	2002	2003	2004	2005	2006
Antal	1.110	1.260	1.295	1.403	1.507

Det forøgede optag af ph.d.-studerende skal især ske inden for naturvidenskab, teknisk videnskab, IT og sundhedsvidenskab, hvor den samfundsmæssige efterspørgsel er stor.

Det er et centralt element i Velfærdsaftalen, at *voksen- og efteruddannelsen* skal styrkes. Der er under globaliseringspuljen afsat 1 mia. kr. til øget erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse under forudsætning af, at arbejdsmarkedets parter via overenskomsterne påtager sig et større økonomisk medansvar for en styrket uddannelsesindsats. Regeringen har også inden for voksen- og efteruddannelsesområdet forbedret tilbuddene til tosprogede, der har problemer med det danske sprog

Bedre og lettere adgang til anerkendelse af realkompetence sikres inden for alle offentligt finansierede voksen- og efteruddannelser fra forbedrende voksenundervisning til diplomniveau.

Udover midlerne i globaliseringspuljen, har regeringen og arbejdsmarkedets parter som et led i Kvalitetsreformen afsluttet *treparts-forhandlinger* i juni 2007, hvor der blev lagt vægt på opkvalificering og efteruddannelse. Der er i perioden 2008-2011 afsat ca. 4,7 mia. kr. til tiltag, der skal forbedre mulighederne for kompetenceløft blandt de offentlige ansatte gennem efteruddannelse, opkvalificering af ikke-faguddannede og bedre uddannelse af ledere af offentlige institutioner. For yderligere uddybning af initiativerne på erhvervsuddannelsesområdet og voksen- og efteruddannelsesområdet henvises til bilag 2.5.

2.6 Iværksætteri

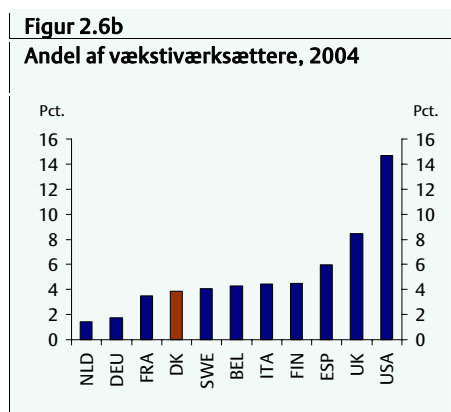
Danmark ligger fortsat på niveau med de bedste europæiske lande, når det gælder etablering af nye virksomheder. I 2003 udgjorde nye virksomheder næsten 10 pct. af alle virksomheder i Danmark. Det er mere end i fx Nederlandene, Finland og Sverige, jf. figur 2.6a.

Danmark har en lavere andel af vækstiværksættere end flere andre lande. Målt på gennemsnittet af væksten i omsætning og antal beskæftigede har omkring 4 pct. af alle iværksættere i 2004 haft en vækst på over 60 pct. siden 2002, jf. figur 2.6b.

Anm.: Antal nye virksomheder i pct. af samtlige virksomheder. Nye virksomheder har virket under et år.

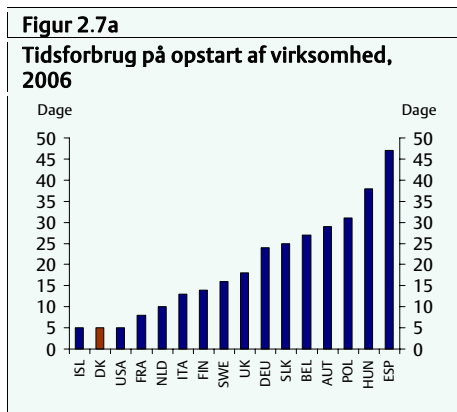
Kilde: Konkurrencevneredegørelse 2007.

Anm.: Vækstiværksættere i forhold det samlede antal iværksættere. Vækstiværksættere er opgjort på baggrund af henholdsvis vækst i omsætning, beskæftigelse samt som et gennemsnit af omsætning og beskæftigelse. Data er ikke direkte sammenlignelige med andelen af vækstiværksættere i Konkurrencevneredegørelse 2006, da opgørelsesmetoden er ændret. Data for vækstiværksættere skal generelt fortolkes med en vis forsigtighed.

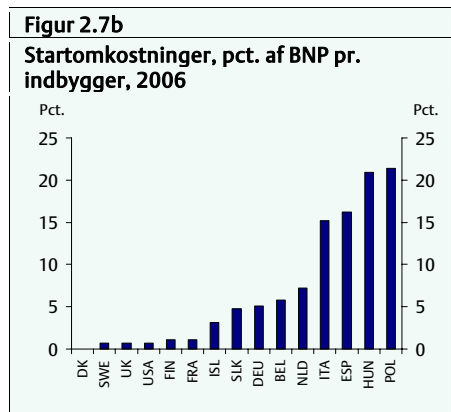
Kilde: Konkurrencevneredegørelse 2007.

Rammevilkårene for etablering af virksomhed er gode i Danmark. Det tager bl.a. kun fem dage at starte en virksomhed i Danmark mod et gennemsnit i OECD på knap 17 dage. Det betyder, at Danmark er placeret bedst af alle lande i Europa efter Island, jf. figur 2.7a. Hertil kommer, at der ikke er nogen gebyrer eller afgifter forbundet med selve etableringen, jf. figur 2.7b. Det er således både nemt og omkostningsfrit at starte egen virksomhed i Danmark.

Anm.: Antal dage, der går med at få registreret en ny virksomhed.

Kilde: World Bank, Doing Business 2007.

Anm.: Omkostninger forbundet med at starte ny virksomhed.

Kilde: World Bank, Doing Business 2007.

Som en del af regeringens globaliseringsstrategi er der igangsat en række initiativer som overordnet er fokuseret på at styrke iværksætterkulturen, øge iværksætternes tilgang til kapital og give iværksætterne flere kompetencer jf. boks 2.4.

Boks 2.4

Væsentlige initiativer i globaliseringsstrategien på iværksætterområdet

Rådgivning

Regeringen har etableret nye regionale væksthuse, som skaber en samlet indgang for nye og mindre virksomheder med vækstambitioner til alle former for relevant rådgivning. Husene skal bidrage til et samlet kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen over for nye og mindre virksomheder.

Early Warning ordning igangsat, som skal levere rådgivning til virksomheder med økonomiske problemer, fx om nye forretningsplaner og effektiv nedlukning.

Lettere vej fra idé til patent igangsat, som vil give iværksætterne adgang til kvalificeret rådgivning om patentsystemet, inden patentansøgningen indleveres.

Finansiering

- Ny kapitalstærk venturefond er etableret gennem en delvis privatisering af Vækstfonden.
- Ny lov vedtaget om iværksætterfond i Vestdanmark, der styrker adgangen til risikovillig kapital.
- Tidlig idéfinansiering (proof of business) vil give nye og mindre virksomheder mulighed for at få sparring om forretningsudvikling fra erfarne erhvervsfolk og kapital fra Vækstfonden.

Kompetencer

- Der er etableret 7 studentervæksthuse og et Øresund Entrepreneurship Academy, der skal bidrage til at sikre, at de studerende får kendskab til iværksætteri og adgang til at udvikle og afprøve deres idéer allerede i studieforløbet.
- Selvstændighedsfonden er styrket med øget fokus på iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne.
- Formålsparagraffen i erhvervsuddannelserne er præciseret, således at det fremgår, at elevernes iværksætterkompetencer skal udvikles.

Boks 2.5**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Forøgede investeringer i viden og innovation**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at: Forøge de offentlige investeringer i forskning og samtidig forbedre rammevilkårene for forskning og udvikling i private virksomheder samt i offentlig-private partnerskaber; Tilskynde til udbredelsen af IKT; Forbedre vilkårene for iværksættere; Forbedre og udvide investeringerne i uddannelse.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Med *globaliseringspuljen*, som er et væsentligt element i udmøntningen af *globaliseringsstrategien* og *velfærdsaftalen*, er der tilvejebragt 39 mia. kr. i perioden 2007-2012 primært til forskning, udvikling, innovation, iværksætteri og uddannelse. Udmøntningen af puljen skal bl.a. medvirke til opfyldelse af målsætningerne om, at den offentlige forskning udgør 1 pct. af BNP i 2010, at 95 pct. af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 2015, at andelen, der gennemfører en videregående uddannelse, øges til 50 pct. i 2015 – og at uddannelsen gennemføres på kortere tid, at fremme vækstiværksættere og styrke voksen- og efteruddannelse.
- For at sikre forudsætninger for gennemførelse af målsætningerne på uddannelsesområdet har regeringen iværksat en række initiativer, der skal styrke fagligheden i folkeskolen, herunder indførelse af obligatoriske test, styrkelse af lærernes grunduddannelse og vedtagelse af en national handlingsplan for læsning.
- For at styrke ungdomsuddannelserne gennemførte regeringen i 2005 en *gymnasiereform*.
- For at styrke de danske universiteters forskningsmiljøer og internationale konkurrenceevne har regeringen i 2006-2007 gennemført en *reform af universitetsstrukturen*, hvor 25 institutioner er blevet sammenlagt til 11 institutioner.
- Regeringen har taget en række initiativer, som skal få de unge hurtigere i gang og igennem uddannelsessystemet, herunder indførelsen af en *kvotientmodel*, der fordrer tidlig universitetsstart, hurtigere *reeksamination*, *tidsbegrænsning på specialeskrivning*, *styrket studievejledning* og *omlægning af taxametertilskudsordningen*.
- Der udvikles *kvalitetskriterier*, som skal lægges til grund for basisbevillingerne til universiteterne. En ny fordelingsnøgle for tildelingen af basismidler træder i kraft i 2009.
- Regeringen har med oprettelsen af *forskningsinfrastrukturpuljen* og *UNIK-puljen* gennemført nyskabelser i dansk forskningsfinansiering, som forøger andelen af konkurrenceudsatte forskningsmidler. Det er i den forbindelse målet, at 50 pct. af alle forskningsmidler skal konkurrenceudsættes i 2010.
- Regeringen har som led i målsætningen om øget internationalisering af danske uddannelser etableret *innovationscentre i Silicon Valley og Shanghai samt i München* fra januar 2008. Med virkning fra 2008 vil det være muligt for danske studerende at opnå et to-årigt *udlandsstipendium*.
- Det er regeringens målsætning at *fordoble antallet af phd-studerende* i 2010 i forhold til 2003-niveauet. I 2006 var optaget øget med 25 pct.
- For at forbedre mulighederne for samarbejde mellem forsknings- og uddannelsesinstitutioner og det private erhvervsliv er der taget en række initiativer, herunder en *styrkelse af GTS-systemet* samt afsat midler til en *proof of concept pulje*.
- Regeringen har iværksat et program for *brugerdrevet innovation*.
- Regeringen har fra statslig side bidraget til, at investeringerne i IKT i Danmark (1600 kr. pr. indbygger i 2005) ligger væsentligt højere end EU-gennemsnittet (600 kr. pr. indbygger i 2005).
- Med globaliseringsstrategien blev iværksat 31 nye initiativer, der skal forbedre de i forvejen gode rammevilkår for iværksætteri i Danmark. Fokus er på *rådgivning, finansiering og kompetencer*.

3. Effektivitet, konkurrence og det indre marked

Konkurrencesituationen i Danmark er blevet forbedret det seneste år. Antallet af brancher med konkurrenceproblemer er faldet yderligere siden sidste års rapportering. Sammenlignet med andre sammenlignelige lande er det danske prisniveau uændret i forhold til sidste års opgørelse. Som et led i opfølgningen på Globaliseringsstrategien er der gennemført en revision af konkurrenceloven, der bl.a. skal forbedre mulighederne for at opklare kartelsager, jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark vedrørende gennemførelse af reformer af konkurrencelovgivningen. Endvidere er der siden sidste års afrapportering opnået yderligere reduktioner i de administrative omkostninger, der er indgået aftaler om ekstra investeringer i jernbane- og vejnettet, og i kvalitetsreformen er der taget initiativer, der skal afbureaukratisere samt øge konkurrencen og effektiviteten i den offentlige sektor.

I Det Nationale Reformprogram 2005 er følgende hovedudfordringer identificeret:

- *Implementere rækken af initiativer til styrkelse af konkurrencen, så antallet af brancher med konkurrenceproblemer fortsat falder, og de danske nettopriser bringes på niveau med sammenlignelige lande.*
- *Implementere målsætningen om, at virksomhedernes administrative omkostninger skal være reduceret med op til 25 pct. i 2010 i forhold til niveauet i 2001.*
- *Fortsat sikre, at det indre markeds direktiver bliver implementeret.*
- *Forbedre den danske infrastruktur, bl.a. på jernbaneområdet.*

3.1 Bedre konkurrence

Regeringens overordnede mål er, at konkurrencen i Danmark i 2010 skal være på niveau med de bedste lande i OECD. Siden sidste års opgørelse er konkurrencen skærpet på flere områder. Der er imidlertid fortsat mulighed for forbedringer af konkurrenceintensiteten – både absolut og relativt i forhold til de øvrige OECD-lande.

Der er opstillet tre delmål for konkurrencen i Danmark, jf. reformprogrammet 2005:

- Færre brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer.
- De danske priser skal gradvis bringes på niveau med sammenlignelige lande.
- Konkurrencebegrænsende regulering skal undgås.

Det er målet, at antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer skal halveres fra 64 i 2001 til 32 i 2010. I 2007 blev antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer opgjort til 36. Det er 12 færre end i 2006,¹ jf. tabel 3.1.

---

¹ En tredjedel af dette fald skyldes en revurdering af konkurrenceforholdene i 4 brancher.

Tabel 3.1
Antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antal udpegede brancher	64	68	60	56	53	48	36

Anm.: Konkurrencestyrelsen udpeger brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer ud fra et sæt af indikatorer sammenholdt med styrelsens subjektive vurdering af konkurrencen i den givne branche. Datagrundlaget for opgørelsen for 2007 dækker perioden 2003-2005.
Kilde: Konkurrencevneredegørelsen 2007.

For at reducere antallet af brancher med tegn på væsentlige konkurrenceproblemer yderligere, er der igangsat et arbejde med at udarbejde en strategi for de 36 brancher.

For så vidt angår *prisspændet til udlandet* viser den seneste årlige opgørelse fra Konkurrencestyrelsen, at de danske priser i 2005 var 8 pct. højere end gennemsnittet for EU-9, når forbrugerpriserne korrigeres for moms og afgifter samt det høje danske velstandsniveau. Sammenlignet med EU-9 er det danske prisniveau uændret i forhold til sidste års opgørelse². Nettopriserne på hhv. *varer* og *tenester* er ca. 5 og 19. pct. højere i Danmark end gennemsnittet i EU-9. For de internationale tjenester, hvor der er potentiel konkurrence fra udlandet, fx finansielle tjenesteydelser og byggeydelser, er priserne ca. 13 pct. højere end i EU-9. For tjenester med national dimension, fx boligudlejning eller frisørydelser, er prisniveauet ca. 21 pct. højere, jf. *tabel 3.2*.

Tabel 3.2
Nettoprisforskelle for varer samt tjenester med hhv. national og international dimension

	Varer	Nationale tjenester	Internationale tjenester
Nettopriser, indeks, EU-9=100			
Danmark	105	121	113
Italien	104	83	103
Sverige	102	108	95
Frankrig	101	99	88
Finland	99	116	101
Storbritannien	99	91	94
Tyskland	97	97	100
Belgien	97	89	98
Holland	95	96	106

Anm.: Indeksene angiver gennemsnit for årene 2004-2005. Nettopriserne er ikke velstandskorrigerede.
Kilde: Konkurrencevneredegørelse 2007.

² Tallene kan ikke umiddelbart sammenlignes med tallene fra reformprogrammet 2006 grundet metodeændring. Anvendes den nye metode på tallene fra reformprogrammet 2006, kan prisniveauet for 2006 opgøres til 108 og prisniveauet i Danmark er siden sidste år uændret i forhold til prisniveauet i EU-9. Nettopriserne er eksklusive moms og afgifter. Udgangspunktet for at beregne de velstandskorrigerede nettoprisindeks er Eurostats priser fra PPP-undersøgelsen. Prisoplysningerne er behæftet med en vis usikkerhed og påvirkes bl.a. af, at lande uden fast valutakurs indgår. Der er også usikkerhed knyttet til beregningen af velstandskorrekationen og korrektion for moms og afgifter.

Nettopriserne på varer og tjenester er ikke velstandskorrigerede, og prisforskellen kan derfor ikke alene tilskrives svag konkurrence. Fx vil en del af prisforskellen kunne henføres til det højere danske lønniveau i det omfang, produktiviteten i de tjenesteydende erhverv ikke er tilsvarende højere. I forhold til sidste år er de danske varepriser faldet omkring 1 pct.-point i forhold til EU-9. Priserne for internationale tjenester er steget med omkring 3 pct.-point i forhold til EU-9.

Danmark har en række *konkurrencebegrænsende regler*. Disse regler opfylder ofte forskellige samfundshensyn, men i nogle tilfælde kan de medføre uhensigtsmæssige og utilsigtede konkurrenceskadelige effekter. Målt på den generelle produktmarkedsregulering klarer Danmark sig relativt godt, jf. tabel 3.3.

Tabel 3.3		
Omfanget af produktmarkedsregulering, 1998 og 2003		
	1998	2003
OECD's reguleringsindeks (udvalgte lande)		
Storbritannien	1,1	0,9
USA	1,3	1,0
Danmark	1,5	1,1
Irland	1,5	1,1
Sverige	1,8	1,2
Finland	2,1	1,3
Belgien	2,1	1,4
Holland	1,8	1,4
Tyskland	1,9	1,4
Frankrig	2,5	1,7
Italien	2,8	1,9

Anm.: Som indikator for omfanget af konkurrencebegrænsende regulering anvendes det såkaldte reguleringsmål fra OECD. Det er et indeks med en værdi fra 0 til 6, hvor en højere værdi angiver mere regulering. Indekset opgøres af OECD ved at vægte tre underindeks (statslig kontrol, etableringsbarrierer samt barrierer for international handel og investeringer) sammen til ét samlet indeks.

Kilde: OECD Economics Department Working Paper No. 419, "Product Market Regulation in OECD Countries: 1998 to 2003".

Regeringen deler Kommissionens opfattelse af, at et fokuspunkt for Danmark fortsat er at forbedre konkurrenceforholdene i Danmark. Regeringen har i det forløbne år gennemført en række nye initiativer:

- Den *styrkede konkurrencelov*, der trådte i kraft 1. juli 2007, forbedrer mulighederne for at opklare *kartelsager*. Først og fremmest er der indført et *straflempeprogram*, hvor personer og virksomheder, der samarbejder med konkurrencemyndighederne i kartelsager, kan få nedsat – eller helt undgå – den bøde, de ellers ville blive påført. Herudover har konkurrencemyndigheden fået øgede beføjelser under kontrolbesøg, og i visse sager har den mulighed for at udstede administrative bødeforlæg samt føre sager ved by- og landsret.
- *Konkurrencen om offentlige opgaver* øges, bl.a. ved at indføre en annonceringspligt for offentlige kontrakter om køb af varer og tjenesteydelser, der overstiger 500.000

kr. og ikke er omfattet af krav om EU-udbud, ved at øge konkurrencemyndighedens beføjelser og ved at øge konkurrenceudsættelsen af kommunale opgaver fra de nuværende 20 pct. til 25 pct. i 2010 målt med Privatleverandørindikatoren (PLI) jf. afsnit 3.5 nedenfor.

- Konkurrencestyrelsen har herudover gennemgået alle lovforslag i lovprogram 2007-2008 med henblik på at *eliminere unødvendige konkurrencebegrænsninger i ny regulering*.

På baggrund af globaliseringsstrategiens fokusområde: *stærkere konkurrence og større åbenhed skal styrke innovationen* er der igangsat en række konkurrenceforbedrende initiativer, herunder:

- *Mere effektiv fusionskontrol*. Der er i Danmark risiko for, at der kan gennemføres fusioner med skadelige virkninger for konkurrencen, uden at disse undergår kontrol grundet høje tærskelværdier for anmeldelsespligt sammenlignet med andre EU-lande. Der nedsættes derfor et udvalg, som skal analysere, hvordan en bedre fusionskontrol kan sikres.
- *Styrket indsats mod karteller*. Konkurrencestyrelsen udarbejder en systematisk efterforskningsstrategi specifikt målrettet karteller. Strategien skal sammen med det nye straflempelsesprogram sikre, at flere karteller opdages og bringes til ophør.
- *En mere effektiv håndhævelse af udbudsreglerne*. Som opfølgning på aftalen om kommunernes økonomi for 2007 har en arbejdsgruppe gennemført et serviceeftersyn af klagesystemet vedrørende overtrædelse af udbudsreglerne. Der følges op på arbejdsgruppens anbefalinger inden udgangen af 2007.

3.2 Det Indre Marked

Den seneste resultattavle for implementering af det indre markeds direktiver fra juli 2007 viser, at medlemslandenes samlede implementeringsunderskud udgør 1,6 pct. af det indre markeds retsakter. Danmark indtager en delt 3. plads med et implementeringsunderskud på 0,9 pct. Det er en tilbagegang i forhold til resultattavlen for det indre marked fra februar 2007, hvor Danmark lå på en delt 1. plads med et implementeringsunderskud på 0,3 pct.

Den danske regering tillægger implementering af indre markeds retsakter stor betydning og støtter fuldt ud Det Europæiske Råds beslutning fra marts 2007 om, at implementeringsunderskuddet maksimalt må være 1 pct. i 2009. I Danmark er ansvaret for implementering af indre markeds retsakter decentraliseret til de respektive sektorministerier. For at styrke den danske indsats har økonomi- og erhvervsministeren skriftligt opfordret sine ministerkollegaer til at sikre rettidig implementering af indre markeds retsakter ligesom opfølgning på implementering, herunder resultattavlen, regelmæssigt bliver behandlet i det tværministerielle embedsudvalg (EU-udvalget), der forbereder regeringens behandling af EU-sager.

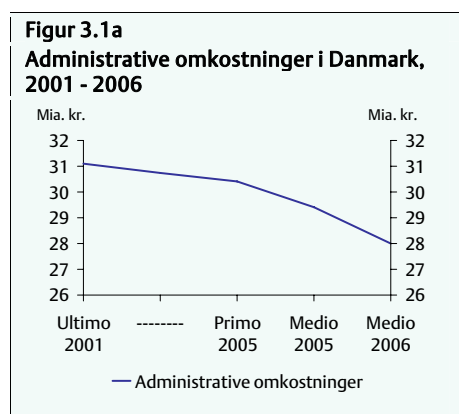

I forbindelse med den kommende implementering af servicedirektivet vil den såkaldte *task force for det indre marked* (TIM³) i løbet af 2008 opdatere sin gennemgang af lovgivningsmæssige og administrative barrierer på serviceområdet. Desuden vil der inden udgangen af 2007 blive udarbejdet en handlingsplan for implementeringen af direktivet.

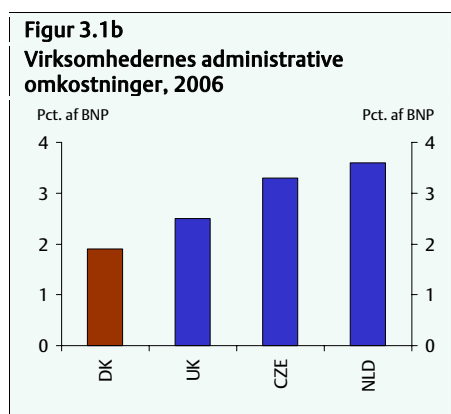
Regeringen har for 2008 afsat midler til at oprette en *kvikskranke* for udenlandske virksomheder med henblik på at reducere de administrative barrierer for udenlandske virksomheders adgang til det danske marked. Kvikskranken skal fungere som én samlet indgang, så virksomheder fra andre EU-lande kun skal henvende sig ét sted i forbindelse med salg af tjenesteydelser, både som permanente og midlertidige leverandører.

3.3 Bedre regulering

Det er regeringens mål, at reducere virksomhedernes administrative omkostninger med op til 25 pct. i 2010 i forhold til niveauet i 2001. De administrative omkostninger er i perioden 2001-2006 reduceret med godt 3 mia. kr. svarende til ca. 9,7 pct. I forhold til målingen i 2005, er der opnået et fald på ca. 4,5 pct.-point, *jf. figur 3.1a*.

Kilde: Konkurrenceanalysen 2007.

Kilde: Konkurrenceanalysen 2007.

Vedtægelser i folketingsåret 2005/06 medførte samlet set en reduktion af de administrative omkostninger på godt 1,3 mia. kr. Vedtagne regler fra national lovgivning har medført lettelse på i alt knap 1,6 mia. kr. i 2006.

I Danmark er de administrative omkostninger for virksomhederne opgjort til ca. 28 mia. kr. i 2006, eller hvad der svarer til lidt under 2 pct. af BNP. Det er den laveste

³ TIM har til formål at fjerne nationale særregler og administrative procedurer, der kan opleves som barrierer i relation til skabelsen af et velfungerende indre marked.

andel blandt de EU-lande, der har foretaget AMVAB-målinger af den erhvervsrelaterede lovgivning,⁴ jf. figur 3.1b.

De administrative omkostninger minimeres ved en målrettet indsats overfor både ny og eksisterende regulering. En række værktøjer bidrager til at mindske erhvervslivets byrder:

- Der foretages en obligatorisk vurdering af de administrative konsekvenser for erhvervslivet, inden *ny regulering* vedtages, og forslag, der vurderes at medføre administrative omkostninger på mere end 10.000 timer årligt, skal forelægges regeringen til særskilt vurdering. Regeringen har fastlagt en samlet plan for, hvordan administrative omkostninger i den *eksisterende regulering* kan minimeres.
- Danmark har intensiveret indsatsen for at reducere de administrative omkostninger i EU-reguleringen bl.a. på baggrund af, at seneste måling i 2007 viste, at ca. 40 pct. af de samlede administrative omkostninger svarende til 11,8 mia. kr. kan henføres til international regulering primært EU-regulering. Danmark har bl.a. foreslået forskellige forenklingsforslag i EU. Ny EU-regulering gennemgås for administrative konsekvenser, og ministerierne er pålagt at vurdere og så vidt muligt kvantificere de administrative omkostninger.
- Den virksomhedsrettede del af *digitaliseringsstrategien 2007 - 2010* søger at sikre, at alle myndigheder stiller deres indberetningsløsninger digitalt til rådighed for virksomhederne. For at efterkomme virksomhedernes ønske om én indgang til det offentlige gøres portalen *Virk.dk* til den fælles offentlige servicekanal overfor virksomhederne.
- Der skal ligeledes fokuseres på, hvordan det offentlige i højere grad kan *genbruge data* på tværs af ressortområderne, så virksomheder kun behøver at indberette oplysninger én gang til det offentlige. Herudover kortlægges mulighederne for at *samkøre myndighedernes kontrol* og tilsyn af virksomheder.
- Et nyt projekt om *afbureaukratisering* er igangsat, hvor der udarbejdes løsninger med inddragelse af virksomhederne. Der lægges bl.a. op til, at barriererne for SMV'ers opstart og vækst skal afdækkes ved, at en gruppe embedsmænd i en periode besøger udvalgte virksomheder. Projektet vil også indebære en øget indsats for at *reducere de såkaldte irritationsbyrder*.
- I 2006 blev en digital *lovprocesguide* lanceret. Guiden samler alt materiale, som lovskrivere har brug for i forbindelse med lovudarbejdelsen, herunder digitale værktøjer, der skal medvirke til, at ny regulering ikke indeholder unødige administrative omkostninger for virksomhederne.

På det offentlige område har regeringen i august 2007 fremlagt en *afbureaukratiseringsreform* som led i kvalitetsreformen. Sigtet med reformen er at forenkle regler, krav og

⁴ Økonomi- og Erhvervsministeriet (2007), Redegørelsen om erhvervslivet og reguleringen 05/06. De andre lande er Storbritannien, Nederlandene og Tjekkiet. I Danmark er al erhvervsrelevant regulering målt og de administrative omkostninger opgøres vha. Standard Cost Modellen (SCM), i Danmark kaldt AMVAB-metoden (opdateres årligt) AMVAB står for Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder. AMVAB er en metode, der gennem kortlægning af private, danske virksomheders tidsforbrug måler erhvervslivets administrative omkostninger ved at efterleve erhvervsrettet regulering.

procedurer, der belaster kommuner, institutioner og medarbejdere unødigt. Målet er at skabe medarbejderdrevne afbureaukratisering for at fremme nytænkning og serviceudvikling og give de ansatte mere tid til servicerede opgaver. For hvert af de vigtigste kommunerrettede ministerområder skal der senest i 2008 udarbejdes og offentliggøres *konkrete og forpligtende handlingsplaner* for forenklingssindsatsen. Herudover har kommunerne forpligtet sig til at indtænke forenklingssindsatsen i den lokalt fastsatte regulering af institutionerne.

3.4 Infrastruktur

Der er gennem de seneste årtier oparbejdet et investeringsefterslæb på såvel det danske jernbanenet som på vejnettet. Afhjælpningen af dette blev påbegyndt med politiske trafikaftaler fra 2003 og 2005, hvor der blev truffet beslutning om samlede investeringer i jernbanenet på 9,5 mia. kr. og i vejnettet på 6 mia. kr. frem til 2014. Med en ny trafikaftale fra oktober 2006 er der truffet politisk beslutning om yderligere investeringer på i alt 9 mia. kr. frem til 2014. Herved sikres en permanent løsning på problemerne på bane- og vejområdet.

En fast forbindelse over *Femern Bælt* har høj prioritet for den danske regering og er ligeledes et EU-prioritetsprojekt i relation til udbygningen af de transeuropæiske transportnet. Der er i sommeren 2007 indgået aftale mellem den danske og den tyske regering om etablering af en fast forbindelse med en kapacitet på en 4-sporet motorvej og et dobbelt jernbanespor. Målet er, at forbindelsen kan indvies i 2018.

En række elskaber har påbegyndt etablering af fibernet ud til op mod 40 pct. af alle danske husstande. Disse fibernet vil i løbet af de kommende år øge konkurrencen mellem forskellige infrastrukturer på *teleområdet*. Samtidig forventes en stigende integration mellem telefoni, internet og tv og en erstatning af de nuværende teknologier med IP-telefoni, 3G-mobiltelefoni og HD-tv mv.

Den fortsatte udvikling af et konkurrencebaseret *elmarked* og sikring af forsyningsikkerheden er højt prioriteret jf. også Kommissionens fokuspunkt for Danmark om tiltag på energiinfrastruktur- og forsyningsområdet. Et af midlerne til sikring af fortsat udvikling i konkurrencen på elmarkedet er en kobling af det nordiske og tyske marked i den daglige allokering af energi og kapacitet på de to forbindelser mellem Danmark og Tyskland. Kapaciteten på udvekslingsforbindelsen mellem Jylland og Tyskland, som indgår i EU's TEN-program, er på de eksisterende anlæg forøget 15-20 pct. og en yderligere udvidelse drøftes mellem de to systemoperatører. Der er endvidere aftalt en udvidelse af kapaciteten i kablet mellem Danmark og Norge, men der er endnu ikke taget stilling til tidshorizonten for gennemførelse. Endelig forventes en kabelforbindelse mellem Øst- og Vestdanmark at kunne tages i brug i 2010.

Naturgasmarkedet har i 2007 bl.a. været præget af ubalance på markedet for gaslagerkapacitet med højere efterspørgsel end udbud. Regeringen har i lyset heraf iværksat

en analyse af naturgaslagersituationen, med henblik på en eventuel tilpasning af reguleringen.

Regeringen har endvidere nedsat en *Infrastrukturkommission*, som skal analysere og vurdere de centrale udfordringer og udviklingsmuligheder for infrastrukturen og de statslige trafikinvesteringer frem til 2030 i lyset af de langsigtede forventninger til transportbehov og transportmønstre. Infrastrukturkommissionen afslutter efter planen sit arbejde i efteråret 2007.

3.5 Konkurrence og effektivitet i den offentlige sektor

Kvalitetsreformen indeholder en række initiativer, der skal være med til at øge konkurrenceudsættelsen gennem en lettere adgang til udbud, udlicitering og offentlig-privat samarbejde. De væsentligste initiativer er:

- Regeringen vil i efteråret 2007 *klargøre og præcisere kravene til kommunernes prisfastsættelse*, så det sikres, at priserne afspejler de reelle og samlede omkostninger.
- *Mulighed for markedsføring af private leverandører af hjemmehjælp*. Kommunerne skal fra 2008 – ud over at oplyse om godkendte leverandører – formidle leverandørernes markedsføringsmateriale til hjemmehjælpsmodtagere.
- Regeringen vil i 2008 oprette et nyt *Udbudsråd*. Rådet skal sikre debat og dialog med offentlige myndigheder og virksomheder om rammerne for konkurrence.
- Regeringen vil *nedbringe den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for klager behandlet i Klagenævnet for Udbud* betragteligt.
- Regeringen vil i 2008 og 2009 oprette en midlertidig *medfinansieringspulje* til et antal kommunale og regionale *offentlig-private partnerskaber* (OPP), ligesom der vil blive udarbejdet vejledninger i OPP.
- Regeringen og de regionale vækstfora er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde, jf. de regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling for 2007-2009.

Initiativerne på konkurrenceområdet skal ses i relation til det flerårige samarbejde mellem regering og kommunerne. Det er aftalt, at kommunernes konkurrenceudsættelse skal hæves fra de nuværende 20 pct. til 25 pct. i 2010 målt med PLI (Privatleverandørindikatoren)⁵.

I regi af kvalitetsreformen er der endvidere sket en yderligere styrkelse af det frie valg jf. regeringens frit-valgs-program fra 2002:

- Der er indgået aftale i Folketinget om, at *psykiatriske patienter i børne- og ungdomspsykiatrien* skal have adgang til at vælge et privat tilbud, hvis der er mere end to måneders ventetid på udredning eller behandling.

⁵ "Privatleverandørindikatoren" (PLI) er et nøgletal på www.noegletal.dk, som viser andelen af kommunernes brug af private leverandører til tjenesteydelser (i forhold til den del af kommunernes samlede opgaveløsning, der må varetages af private leverandører)

- *Sundhedsloven* er blevet ændret, så patienter, der har udsigt til en ventetid på sygehusbehandling i regionen på mere end én måned, fra 1. oktober 2007 får adgang til at vælge et privat sygehus, som regionerne har indgået aftale med.
- Regeringen ønsker, at alle patienter fra foråret 2009 frit skal kunne vælge *praktiserende læge*, uanset geografisk afstand.
- Regeringen vil i 2008 fremsætte forslag om, at den enkelte kommune skal have mulighed for at give et *servicebevis* til borgere, der er visiteret til personlig eller praktisk hjemmehjælp. Borgerne kan bruge servicebeviset til at ansætte en hjælper til at udføre de visiterede opgaver.
- Regeringen vil i 2008 vurdere, hvordan man kan videreudvikle fritvalgsordningen på genoptræningsområdet på grundlag af de erfaringer, der er gjort med den nuværende ordning.
- Regeringen vil i 2008 fremsætte forslag om, at borgere, der er visiteret til et personligt hjælpemiddel eller støtte til handicapvenlig boligindretning, skal have mulighed for at vælge andre personlige hjælpemidler og en anden boligindretningsleverandør end kommunens.

Sideløbende med initiativerne på konkurrenceområdet fokuseres der i kvalitetsreformen på at udvikle de offentlige arbejdspladser, gøre dem mere attraktive gennem bedre ledelsesmuligheder, bedre teknologisk understøttelse og investeringer i bedre rammer for opgaveudførelsen i det offentlige. Kvalitetsreformen ligger således i naturlig forlængelse af kommunalreformen, som trådte i kraft 1. januar 2007.

3.6 Regional vækstpolitik

Samspillet mellem den EU-finansierede, nationale, regionale og lokale erhvervspolitiske indsats afspejler sig i rammerne for strukturfondsindsatsen 2007-2013, Danmarks strategiske referenceramme, de operationelle strukturfondsprogrammer samt de regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner.

*Danmarks strategiske referenceramme*⁶ for strukturfondsindsatsen 2007-2013 blev godkendt af Kommissionen den 16. april 2007. Den danske strukturfondsindsats skal medvirke til at øge den samlede europæiske vækst og realisere Lissabonmålsætningerne ved at ruste de danske virksomheder til globaliseringen og udvikle de regionale vækstvilkår ved hjælp af en målrettet indsats inden for:

- Udvikling af de menneskelige ressourcer,
- Etablering og udvikling af nye virksomheder,
- Innovation, videndeling og videnopbygning,
- Anvendelsen af ny teknologi.

Den strategiske tilgang til anvendelsen af strukturfondsmidlerne er fælles for Regionalfonden og Socialfonden. En uddybende beskrivelse findes i *Bilag 6*.

⁶ Hvert medlemsland skal ifølge forordningsgrundlaget for 2007-2013 (RFO 1083/2006, artikel 27-28) lave en strategisk ramme, som er udgangspunktet for udarbejdelsen af de operationelle programmer.

Det danske socialfondsprogram *Flere og bedre job* under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse blev godkendt den 16. april 2007. Med programmet sættes der fokus på udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken. Programmet forventes at kunne medvirke til at styrke virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

Det danske regionalfondsprogram *Innovation og viden* under målet om regional konkurrenceevne og beskæftigelse blev godkendt den 5. juli 2007. Med programmet sættes der fokus på iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi. Programmet forventes at medvirke til at styrke virksomhedernes konkurrenceevne og innovationskapacitet.

Den regionale erhvervsudviklingsindsats blev med kommunalreformen samlet i *regionale vækstfora*.⁷ Derudover blev der på nationalt niveau etableret *Danmarks Vækstråd* som bindeled mellem den nationale vækstpolitik, den EU-finansierede indsats og den regionale erhvervsudviklingsindsats.

De regionale vækstfora står bl.a. for udarbejdelse af regionale erhvervsudviklingsstrategier og handlingsplaner, som har særlig fokus på uddannelse, iværksætter, innovation og anvendelsen af ny teknologi samt udvikling af turismeerhvervet og hensynet til yderområderne. Desuden har de regionale vækstfora retten til at prioritere og indstille om anvendelsen af strukturfondsmidlerne. De første ansøgninger til strukturfondsprogrammerne er blevet behandlet i vækstforaene.

10 pct. af strukturfondsmidlerne er konkurrenceudsatte og skal bidrage til gennemførelsen af særligt perspektivrige projekter. *Danmarks Vækstråd*, der det seneste år har spillet en vigtig rolle som omdrejningspunkt for den regionale vækstpolitik, har fastlagt temaerne for den konkurrenceudsatte pulje for 2007. Temaerne er udvidelse og opkvalificering af arbejdsstyrken og udvikling af innovative netværk.

Med henblik på at styrke den samlede vækstpolitiske indsats har regeringen indgået *regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling* med hvert af de seks regionale vækstfora. De regionale partnerskabsaftaler skal udfolde globaliseringsstrategien i alle dele af landet og i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. Partnerskabsaftalerne er indgået inden for områderne: *Uddannelse og arbejdskraftudbud, Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, Innovation, Vidensspredning, Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, Energi, Landdistrikterne og yderområder samt Det grænseoverskridende samarbejde*. Partnerskabsaftalerne gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og de regionale vækstfora vil løbende følge implementeringen af aftalerne og årligt drøfte behovet for justeringer.

---

⁷ Pr. 1. april 2006 blev der i hver af Danmarks fem nye regioner samt på Bornholm nedsat et regionalt vækstforum bestående af medlemmer fra regionen, kommunerne, erhvervslivet, viden- og uddannelsesinstitutioner samt arbejdsgivere og lønmodtagere. Deres sammensætning og opgaver er fastsat i erhvervsfremmeloven (lov nr. 602 af 24. juni 2005).

Boks 3.1**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Realisering af virksomhedspotentialet, særligt for små og mellemstore virksomheder**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at fjerne barrierer for konkurrence, sikre en bedre implementering og håndhævelse af lovgivningen om det indre marked, mindske administrative byrder for erhvervslivet og forbedre infrastrukturen.

Med udgangspunkt i de nationalt definerede hovedindsatsområder har de mest centrale initiativer over reformprogramperioden været:

- Ændringer af *konkurrence Lovgivningen* har bl.a. betydet bedre kontrol med virksomheder, der mistænkes for at misbruge en dominerende stilling, bedre *domstolsbehandling af konkurrencesager*, indførelse af mulighed for *gruppesøgsmål* og forbedrede muligheder for at opklare *kartelsager*.
- Regeringens tværministerielle embedsmandsudvalg har regelmæssigt siden 2005 behandlet *resultattavlen for det indre marked* med henblik på at sikre så lavt et implementeringsunderskud som muligt vedr. indre markedsregler.
- Regeringen har etableret en *task force vedrørende det indre marked*, som løbende har gennemgået lovgivningsmæssige og administrative barrierer med henblik på at eliminere disse.
- Regeringens *Globaliseringsstrategi* fra 2006 har bl.a. sat fokus på at øget konkurrence og større åbenhed skal styrke innovationen. Regeringen har som opfølgning herpå igangsat arbejde, der skal forbedre *fusionskontrollen* og håndhævelsen af *udbudsreglerne*.
- Globaliseringsstrategien indeholder endvidere en række initiativer som skal skabe *øget konkurrence om offentlige opgaver*, *øget annonceringspligt* og *krav om vurderinger af, hvordan kommunale byggeprojekter organiseres bedst*
- Regeringen har i 2006 lanceret en samlet *standardiseringsstrategi*
- Der er indført regler, der *forpligter alle ministerier til at screene nye regler* og vurdere om disse vil kunne have negative konsekvenser for konkurrencen
- Regeringen har i 2007 indført *annonceringspligt for offentlige kontrakter, der overstiger 500.000 kr.*
- Regeringen har gennem en målrettet indsats, *reduceret de administrative byrder for erhvervslivet* med 9,7 pct. siden 2001. Fx blev det i 2005 besluttet at forslag, der vurderes at medføre *administrative omkostninger på mere end 10.000 timer* årligt, skal forelægges regeringen til særskilt vurdering.
- Med de politiske trafikaftaler fra 2003, 2005 og 2006 har regeringen indgået aftaler med et bredt flertal i Folketinget om *investeringer i jernbane- og vejnet* på henholdsvis 18,5 mia. kr. og 6 mia. kr. frem mod 2014
- Der er i sommeren 2007 indgået aftale mellem den danske og den tyske regering om etablering af en fast forbindelse over *Femern Bælt* som forventes indviet i 2018.
- Der er i løbet af reformprogramperioden foretaget udvidelser af *elinfrastrukturen* og der er indgået aftaler om kapacitetsudvidelser af de dansk/tyske og dansk/norske kabelforbindelser, ligesom der er truffet beslutning om etableringen af en kabelforbindelse mellem Øst- og Vestdanmark.
- Regeringen har endvidere nedsat en *infrastrukturkommission* som skal analysere yderligere udfordringer og udviklingsmuligheder for infrastrukturen frem mod 2030.
- I 2007 trådte *den kommunalreformen* i kraft. Reformens formål er at øge effektiviteten i kommuner og regioner og dermed frigøre ressourcer til borgerrettede serviceopgaver.
- Regeringen har for 2008 afsat midler til at oprette en *kvikskranke* for udenlandske virksomheder, der søger adgang til det danske marked.
- Som led i kvalitetsreformens 180 initiativer har regeringen taget initiativ til en *afbureaukratiseringsreform* samt initiativer der skal øge konkurrenceudsættelsen og det frie valg i den offentlige sektor.
- Den danske strategiske referenceramme for *strukturfondssindsatsen 2007-2013 samt det danske socialfondsprogram og regionalfondsprogram*, der skal bidrage til at realisere Lissabonmålsætningerne, er i 2007 blevet EU-godkendt.

4. Bæredygtighed, miljø og energi

Danmark har på centrale områder vist, at økonomisk vækst er foreneligt med fortsat højt niveau for miljøbeskyttelse. På klimaområdet godkendte Europa-Kommissionen i august 2007 regeringens kvoteallokeringsplan. Planen viser, hvorledes Danmark vil indfri sin klimamålsætning for perioden 2008-12 via blandt andet hjemlige reduktionstiltag, indsats i kvoteomfattede virksomheder og køb af CO₂-kreditter fra andre lande. Samtidig medvirker en aktiv energipolitisk indsats til opfyldelsen af kvotemålsætningerne. I regeringens energiudspil fra januar 2007 foreslås bl.a., at andelen af vedvarende energi forøges til 30 pct. i 2025, samt at energispareindsatsen og forskningen forstærkes. Regeringen har således iværksat en række initiativer jf. Kommissionens fokuspunkt for Danmark om identificering af yderligere emissionsreducerende tiltag.

Danmark har endvidere prioriteret de internationale miljøudfordringer ved bl.a. at påtage sig værtskabet for de internationale klimaforhandlinger i 2009 og igangsat en målrettet indsats for at fremme miljøeffektiv teknologi og omkostningseffektive løsninger til det globale marked. Danmark har også igangsat en række store naturgenopretningsprojekter, hvor der bl.a. er fokus på beskyttelse af biodiversiteten, samt forstærket vand- og naturindsatsen med henblik på at skabe flere habitater, et renere vandmiljø og flere naturoplevelser for borgerne mv.

I det nationale reformprogram 2005 er følgende hovedudfordringer for de kommende år identificeret:

- Sikre at den fortsatte økonomiske vækst finder sted, samtidig med at et højt miljøbeskyttelsesniveau sikres.
- Fortsat fremme effektive løsninger på miljøproblemer, især inden for klima, luftforurening, kemikalier, beskyttelse af vandressourcerne samt styrket naturbeskyttelse.
- Sikre reduktion af CO₂-udslip med 21 pct. i 2008-2012 i forhold til 1990, jf. EU's byrdefordelingsaftale til efterlevelse af Kyotoaftalen.

4.1 Fremme af miljøeffektiv teknologi

Regeringen fremlagde i juni 2007 handlingsplanen: *Danske løsninger på globale miljøudfordringer*. Handlingsplanen sigter mod at bakke op om danske styrkepositioner, når det gælder udvikling og markedsføring af teknologiske bidrag til at løse det globale samfunds centrale miljøudfordringer. Handlingsplanen skal gennemføres i et tæt samspil med internationalt orienterede danske miljøvirksomheder, idet der også er fokus på at hjælpe nye virksomheder og iværksættere i gang. Indsatsen skal skabe synergi mellem Danmarks og EU's arbejde med miljøeffektiv teknologi.

Handlingsplanen er en opfølgning på regeringens redegørelse om miljøeffektiv teknologi fra juni 2006, *Væjen til et bedre miljø*, og handlingsplanen indgår som et element i udmøntningen af globaliseringspuljen. Handlingsplanen består af ni konkrete initiativer til at fremme udvikling og brug af miljøeffektive teknologier. Fokus er på etablering af partnerskaber for miljøinnovation, anvendelsen af offentlige og private midler til en fokuseret forskningsindsats, som understøtter miljøteknologisk innovation, eksport af miljø- og energiteknologi samt bistand til test og demonstration af nye

miljø- og energiteknologier. Handlingsplanen udgør samtidig det danske bidrag til gennemførelsen af EU's miljøteknologiske handlingsplan *ETAP*. På fødevarerområdet understøtter landdistriktsprogrammet og innovationsloven målrettede initiativer for miljøteknologi.

Hertil kommer, at regeringen i 2007 har etableret et nyt energiteknologisk udviklings- og demonstrationsprogram (EUDP) med fokus på stor-skala afprøvning af perspektivrige energiteknologier, eksempelvis brint og brændselsceller, vindkraft og biobrændstoffer. De samlede offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration på energiområdet fordobles i den forbindelse til 1 mia. kr. i 2010.

4.2 Internalisering af miljøomkostninger og afkobling af vækst og miljøbelastning

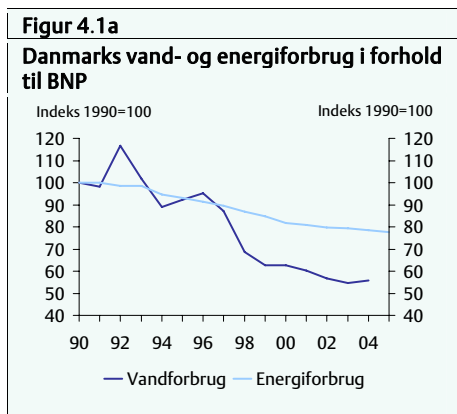
Det er en prioritet for regeringen, at omlægningen til mere miljøeffektive afgifter, som i Danmark udgør den største andel af BNP blandt EU's medlemslande, fortsætter inden for rammerne af skattestoppet. Priser på varer skal så vidt muligt afspejle de miljømæssige omkostninger ved produktion, brug og bortskaffelse.

For at understøtte de ambitiøse mål i klima- og energipolitikken, bliver energiafgifterne fra 2008 reguleret svarende til prisudviklingen, hvorved *energiafgifternes* reale værdi fastholdes, jf. beskrivelsen af 2015-planen i kapitel 1. I regeringens udspil til en energistrategi indgår en afgiftsomlægning, der vil øge omkostningseffektiviteten i det samlede energiafgiftssystem ved at skabe ensartede incitamentter til gennemførelse af CO₂ reduktioner uden for og inden for kvotesektoren. Med initiativet forøges incitamentet til at reducere CO₂-udledningen for ikke-kvotefattede områder. Omlægningen fremmer også reduktioner i NO_x-udledninger.

Regeringen har i 2007 gennemført en *miljøfremmende omlægning af den samlede bilbeskatning*. Det forventes at omlægningen vil reducere CO₂-udledningen fra vare- og personbiler med ca. 2 pct. Det er derudover regeringens målsætning, at biobrændstoffer skal udgøre 5,75 pct. af det samlede brændstofsalg til transport i 2010.

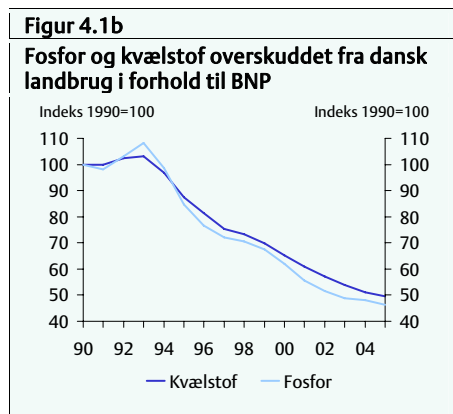
Udover en række markedsbaserede instrumenter så som miljøbegrundede afgifter, omsættelige kvoter og frivillige virkemidler som miljømærker og teknologisk innovation, der bidrager til indsatsen for at fremme afkoblingen mellem økonomisk vækst og miljøbelastning, lægger regeringen stor vægt på, at borgernes og virksomhedernes ansvarlighed er en vigtig drivkraft for miljøindsatsen. Regeringen har i den forbindelse i 2007 bl.a. lanceret klimakampagnen *Et ton mindre* med det formål at anspre borgere til personligt at reducere deres CO₂-udledning.

Regeringen har endvidere iværksat en række tiltag, som medfører, at eksempelvis vandforbrug og bruttoenergiforbrug fortsat er faldende som andel af BNP, jf. *figur 4.1a*. Også landbrugets forbrug af kunstgødning og sprøjtemidler falder ligesom næringsstofudvaskningen og ammoniaktabet til luften, jf. eksempler i *figur 4.1b*. Udslip af kvælstofoxider og svovl fra energiproduktionen og trafikken er ligeledes faldet.

Anm.: Endeligt energiforbrug defineres som energi leveret til slutbrugeren, dvs. private og offentlige erhverv samt husholdninger, jf. Energistatistik 2005 fra Energistyrelsen.

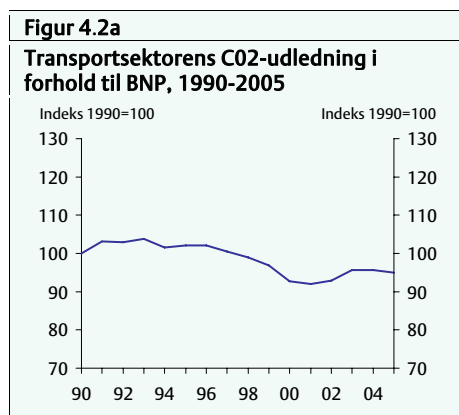
Kilde: Danmarks Statistik, Energistatistik 2005.

Kilde: Danmarks Jordbrugsforskning.

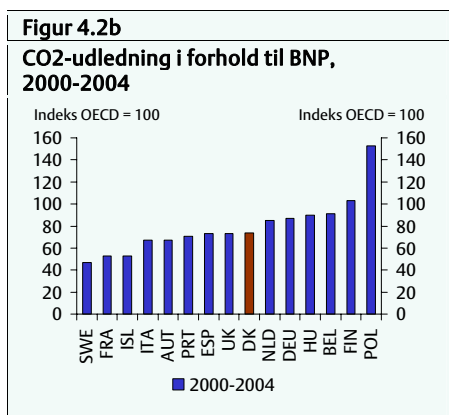
Det er forventningen, at omlægning af bilbeskatningen sammen med indsatsen vedrørende biobrændstoffer vil understøtte afkoblingen af sammenhængen mellem vækst i BNP og CO₂-udledning, der forårsages af transport jf. figur 4.2a. Jf. figur 4.2b ligger Danmark gennemsnitligt placeret vedrørende udledning af CO₂ i forhold til BNP.

Med henblik på at reducere de sundhedsskadelige effekter af luftforurening med partikler, har regeringen indført en *yderligere afgiftslempelse for alle nye køretøjer, der leveres med partikelfilter*. For de tunge køretøjer er der vedtaget en ny *miljøzonenov*, som giver de fem største bykommuner mulighed for at stille krav om montering af partikelfiltre på ældre lastbiler og busser. Der arbejdes ligeledes med indførelse af krav til partikeludslippet for alle nye brændeovne og målrettet teknologiudvikling på området, ligesom der er gennemført en kampagne for korrekt fyring. Danmark står også foran en udfordring vedrørende kvælstofoxidemissioner, som også indgår i dannelsen af partikler. Regeringen har fremsat forslag om en afgift på NO_x fra stationære kilder. Herudover arbejdes der på at reducere NO_x-emissioner fra andre væsentlige kilder.

Anm.: Erhvervslivets udledning af CO₂ ekskl. emissioner forårsaget af dansk opererede skibes og flys bunkring i udlandet. Den høje CO₂-udledning i 1996 skyldes en ekstraordinær høj eksport af el til vores nabolande (Sverige og Norge), hvis produktion af el fra vandkraft blev begrænset af en lav nedbørmængde det år.

Kilde: Danmarks Statistik.

Anm.: Figuren vedrører udledning af CO₂ i forhold til købekraftskorrigeret BNP i løbende priser. Gennemsnittet for OECD er vejet. Den lokale udledning af CO₂ kan fluktuere betydeligt fra år til år blandt andet på grund af vejret, som påvirker energiforbruget. For hvert land er der beregnet et indeks for hvert af årene 2000 til 2004, hvorefter gennemsnittet er fundet. Der skal tages forbehold for, hvorvidt nedbørmønsteret i perioden 2000 – 2004 er i overensstemmelse med den generelle trend.

Kilde: OECD Factbook 2007.

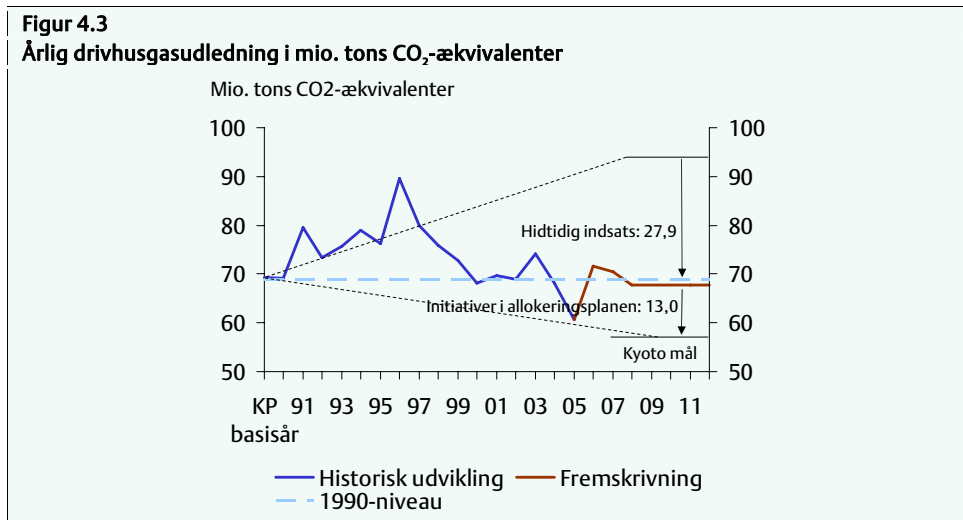
4.3 Indsats mod klimaændringer

Kommissionen godkendte i august 2007 regeringens forslag til en *national allokeringssplan* for CO₂-kvoter for perioden 2008-12. Allokeringssplanen redegør for, hvordan Danmark vil indfri klimamålsætningen i 2008-12, jf. også Kommissionens fokuspunkt om identificering af yderligere emissionsreducerende tiltag.

Ifølge allokeringssplanen skal en væsentlig del af klimamankoen¹ indfries i overensstemmelse med princippet om, at forureneren betaler. En del af reduktionen vil komme fra de kvoteomfattede virksomheder. Derudover vil CO₂-optag i skove og jorde, nye tiltag til reduktion af drivhusgasudledningen i de ikke-kvotefattede sektorer samt statslige indkøb af reelle JI/CDM klimakreditter fra klimaprojekter i Østeuropa og udviklingslande bidrage til, at Danmark opfylder sin ambitiøse klimaforpligtelse.

Figur 4.3 illustrerer effekten af den hidtidige indsats, samt initiativer i allokeringssplanen, der tilsammen skal sikre, at klimamålsætningen i 2008-12 indfries.

¹ Mankoen opgøres som forskellen på den forventede udledning og Kyoto-forpligtelsen. Forskellen mellem, hvad Danmark må udlede og det Miljøministeriet skønner, at Danmark ville udlede uden nye tiltag, er 13 mio. tons CO₂ årligt. Heraf stammer 5 mio. tons CO₂ fra det såkaldte basisårsproblem.

Anm.: Den blå linie illustrerer den reelle udledning frem til 2004 og fortsætter som en rød linie for den fremskrevne udledning for 2005-12.

Kilde: Miljøstyrelsen.

Det er fortsat Danmarks synspunkt, at Danmark bør kompenseres for særlig høj elimport i basisåret 1990, og en afklaring i EU på dette basisårsproblem afventes.

4.4 Stoppe tilbagegang i biodiversitet

Regeringens *handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse i Danmark 2004-2009* samt *den samlede danske genressourcestrategi* udgør fortsat fundamentet i regeringens indsats for at standse tabet af Danmarks biodiversitet senest i 2010. Et af de vigtige virkemidler er, at hensynet til biologisk mangfoldighed integreres i de relevante sektors politikker og aktiviteter. Indsatsen mod tab af biodiversitet er særligt rettet mod naturbeskyttelse, skovbrug, landbrug og fiskeri, men også vand, energi, transport og turisme er vigtige for sikring af biodiversitet.

I løbet af 2006 blev de prioriteringer, som Danmark vil anvende for *EU's Landdistriktprogram* for den kommende periode 2007-2013, fastlagt, men i første omgang alene for årene 2007-08. Den generelle lovgivning til etablering af nationalparker er blevet vedtaget i 2007, og den første *nationalpark* forventes at blive etableret i Thy i 2008. Regeringen har endvidere for perioden fra 2007-2009 afsat 558 mio. kroner til en styrket vand- og naturindsats. Den forstærkede naturindsats skal levere et væsentligt og omkostningseffektivt bidrag til gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv samt Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne.

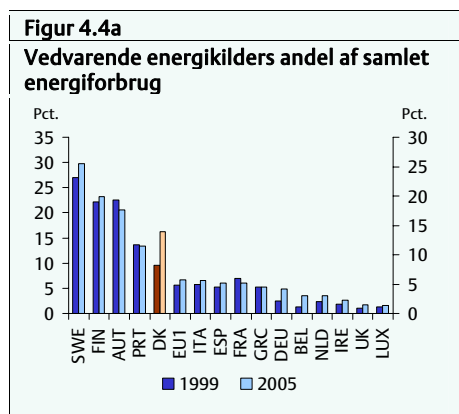
4.5 Energpolitik

EU's stats- og regeringschefer vedtog i marts 2007 en række ambitiøse mål for energipolitikken, herunder følgende bindende mål:

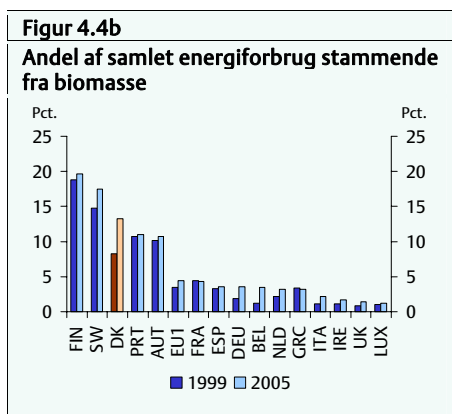
- Der skal frem til 2020 gennemføres energibesparelser svarende til 20 pct. af forbruget.
- Vedvarende energi skal dække 20 pct. af EU's energiforbrug i 2020.
- Biobrændstof skal dække mindst 10 pct. af transportsektorens forbrug i 2020.

Danmark har gennem de sidste 25 år opnået store energibesparelser og -effektiviseringer. Det er en væsentlig årsag til, at energiforbruget i dag er omtrent uændret i forhold til 1972 på trods af en betydelig økonomisk vækst. Samtidig er der sket en kraftig udbygning med vedvarende energi, som i dag udgør ca. 15 pct. af det samlede energiforbrug og ca. 28 pct. af den indenlandske elforsyning jf. figur 4.4a. De seneste initiativer på området omfatter bl.a. etableringen af to nye *havvindmølleparker*. Kontrakterne på opførelsen blev sendt i udbud i 2004 og 2005.

Der sker endvidere fortsat en øget anvendelse af biomasse til el- og varmeproduktion jf. figur 4.4b.

Kilde: Eurostat.

Anm.: Biomasse inkluderer affald.
Kilde: Eurostat.

Med henblik på at imødegå stigninger i energiforbruget indgik regeringen og et bredt flertal i Folketinget i juni 2005 en *aftale om den fremtidige energispareindsats*. I aftalen fastlægges det, at der i perioden 2006-2013 årligt skal opnås nye energibesparelser svarende til 1,15 pct. af det endelige energiforbrug eller 1,7 pct. af det endelige energiforbrug eksklusiv transport.

En væsentlig del af de nye energibesparelser skal leveres af net- og distributionselskaberne inden for el, naturgas, fjernvarme og olie. Dette vil ske som en markedsorienteret indsats med målstyring og stor grad af metodefrihed. Samtidig er der i aftalen

stor fokus på energibesparelser i såvel nye som eksisterende bygninger, hvor Danmark på en række områder er gået videre end kravene i EU's direktiv om bygningers energimæssige ydeevne. Den politiske aftale indeholder desuden bestemmelser om, at den offentlige sektor skal købe energieffektive produkter og skal gennemføre rentable besparelser.

Regeringen fremlagde i januar 2007 energiudspillet *En visionær dansk energipolitik*, der indeholder forslag til nye og mere ambitiøse mål for dansk energipolitik. Den langsigtede vision er, at Danmark skal gøres uafhængig af fossile energikilder. Dette skal ske ved løbende at øge andelen af vedvarende energi, samtidigt med at energispareindsatsen øges. Andelen af vedvarende energi skal således øges fra 15 til at udgøre mindst 30 pct. i 2025. Som en del af denne indsats skal biobrændstoffer udgøre 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020.

Hertil kommer, at der i regeringens udspil fra januar 2007 lægges op til, at målet for energibesparelser hæves fra 1,15 pct. til 1,25 pct. årligt samt forlænges frem til 2025, primært gennem en væsentlig forhøjelse af energiselskabernes energispareforpligtelse. Endelig vil regeringen fordoble de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fra 0,5 mia. kr. årligt til 1 mia. kr. årligt i 2010. Regeringen har indledt forhandlinger med Folketingets partier om sit nye energiudspil. For at styrke forskning, udvikling og demonstration på energiområdet blev der i foråret 2007 etableret et nyt energiteknologisk udviklings og demonstrationsprogram (EUDP). Programmet skal bl.a. udmønte de 200 mio. kr., der i 2006 blev afsat til udvikling og afprøvning af 2. generations teknologi til produktion af biobrændstoffer.

På *elinfrastrukturområdet* er der sket udbygning, der skal sikre elmarkedets funktion, forsyningssikkerhed og konkurrencedygtige elpriser. Der henvises til kapitel 3.4 for nærmere beskrivelse af disse tiltag.

Boks 4.1**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Energi og klimaændringer**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at sikre en bæredygtig anvendelse af ressourcer og synergi mellem miljøbeskyttelse og vækst. I reformprogrammet og i de årlige fremskridtsrapporter er der lagt særlig vægt på initiativer, som har til formål at: Fremme anvendelse af miljøeffektiv teknologi især inden for transport og energi; Fremme internalisering af miljøomkostninger og afkobling af sammenhæng mellem vækst og miljøbelastning; Iværksætte indsats mod klimaændringer og samtidig gennemføre Kyoto-målene på en omkostningseffektiv måde; Stoppe tilbagegang i biodiversitet.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Regeringen indgik i 2005 en bred aftale i Folketinget om *den fremtidige energispareindsats*.
- Regeringen fremlagde i 2005 en *handlingsplan for den fremtidige elinfrastruktur*, som har resulteret i projektering og udbygning af elinfrastrukturen.
- Regeringen fremlagde i 2006 en redegørelse, som i 2007 blev fulgt op af handlingsplanen: *Danske løsninger på globale miljøudfordringer* som et bidrag til ETAP. Indsatsen skal skabe synergi mellem bestræbelser i Danmark og i EU på at udvikle miljøeffektive teknologier til det globale marked
- Regeringen har i juni 2007 præsenteret et debatoplæg om *bæredygtig udvikling*.
- Kommissionen har i august 2007 godkendt den danske *allokeringsplan* for CO₂-kvoter for perioden 2008-2012. Allokeringsplanen skal sikre, at den danske klimamanko lukkes, således at Danmark når sit Kyoto-mål på 21 pct. CO₂-reduktion i perioden 2008-2012.
- Regeringen gennemførte i juni 2007 en ændring af registreringsafgiften på biler, som favoriserer mere brændstoføkonomiske person- og varebiler. Omlægningen skal bidrage til, at der sker en afkobling af sammenhængen mellem vækst og miljøbelastning i transportsektoren – en afkobling, som allerede er udpræget i andre sektorer.
- Regeringen indgik i 2007 en aftale i Folketinget om en miljøfremmende omlægning af bilbeskatning.
- Regeringen indgik i september 2007 en aftale i Folketinget om at fastholde energifgifternes reale værdi for dermed at understøtte de ambitiøse mål i klima- og energipolitikken. Energi-afgifterne vil fra og med 2008 blive reguleret svarende til den almindelige prisudvikling.
- Regeringen har sat et mål for iblanding af 5,75 pct. biobrændstof i brændstof til transport i 2010.
- Regeringen har taget initiativer til gennemførelse af *handlingsplan for biologisk mangfoldighed og naturbeskyttelse* og besluttede herunder i 2007 at oprette den første danske *nationalpark* i Thy.
- Regeringen har truffet beslutning om opførelse af to 200 MW *havvindmølleparker*
- Regeringen har taget forskellige initiativer, der skal reducere partikelforeningen, herunder *afgiftslempler for partikelfiltre* og vedtagelsen af en *miljøzonestrategi*
- Regeringen fremlagde i 2005 en *energi strategi 2025*, som i januar 2007 blev fulgt op af *En visionær dansk energipolitik 2025*. Udspillet lægger bl.a. op til at: andelen af vedvarende energi forøges til 30 pct. i 2025, energispareindsatsen øges til at udgøre 1,25 pct. årligt, biobrændstoffer i 2020 udgør 10 pct. af brændstofforbruget i transportsektoren og at de offentlige investeringer i forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi fordobles til 1. mia. kr. årligt. Udspillet forhandles stadig med Folketingets partier.

5. Beskæftigelsespolitikken

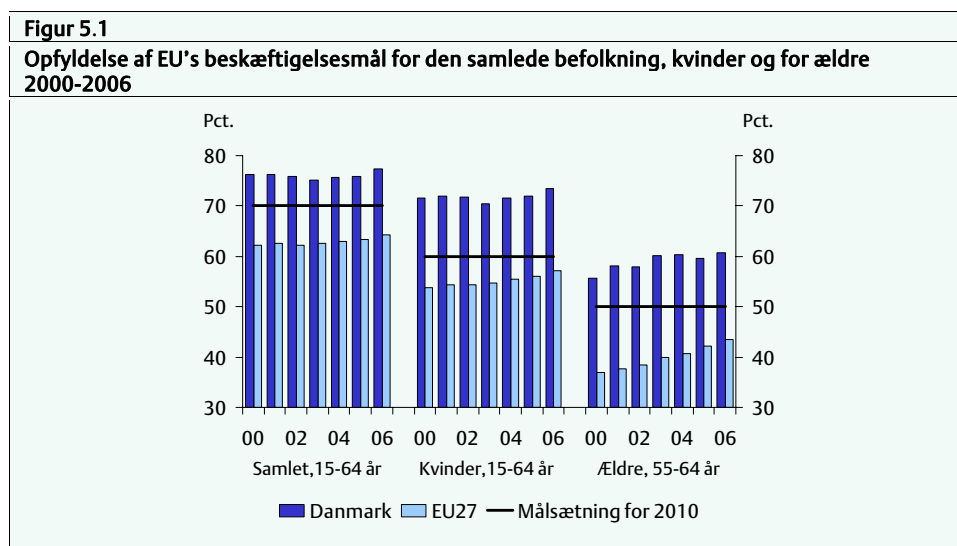
Danmark har over en længere årrække gennemført reformer, der har haft til formål at øge arbejdsudbuddet og nedbringe den strukturelle ledighed. Beskæftigelsesfrekvensen ligger fortsat over de fælles EU-mål, og den strukturelle arbejdsløshed er relativ lav. Regeringens mål er fortsat at sikre balance mellem flexicurity-modellens elementer ved at forbedre strukturerne på arbejdsmarkedet og øge beskæftigelsen jf. de i Det Nationale Reformprogram 2005 identificerede hovedudfordringer.

Central er særlig udfordringen om at øge arbejdsudbuddet, hvilket også fremhæves som det første fokuspunkt i Kommissionens evaluering af det danske reformprogram 2006. Regeringen har med 2015-planen sat som mål yderligere at øge den strukturelle beskæftigelse med 20.000 personer frem mod 2015, ligesom der er taget initiativer, der skal sikre mindst uændret gennemsnitlig arbejdstid.

5.1 Beskæftigelsesmål

Regeringen har i overensstemmelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi igangsat reformer, som bidrager til at indfri målsætningerne om øget beskæftigelse, kvalitet i arbejdet og styrkelse af den sociale samhørighed.¹ Initiativerne finansieres først og fremmest med nationale midler, mens EU's Social- og Regionalfondsmidler bidrager i et mindre omfang, jf. bilag 5.4 og bilag 6.

Danmark opfylder EU's tre beskæftigelsesmålsætninger for henholdsvis den samlede befolkning, kvinder og ældre, jf. figur 5.1.

Kilde: Eurostat.

¹ Arbejdsmarkedets parter, Beskæftigelsesrådet og De Samvirkende Invalideorganisationers bidrag er vedlagt som bilag 7.1-7.5. Danmarks position på udvalgte fællesskabsindikatorer og på nationale data fremgår af bilag 5.2 og 5.3.

Den samlede beskæftigelsesfrekvens er steget fra 75,9 pct. i 2005 til 77,4 pct. i 2006, svarende til en stigning på 1,5 pct.-enhed. Der blev i 2006 registreret en stigning i antal præsterede arbejdstimer på 4,1 pct. i forhold til niveauet i 2005. Arbejdsproduktiviteten steg 1,3 pct. fra 2005 til 2006. Den moderate arbejdsproduktivitetsstigning, som kendetegner euro-området, gør sig således også gældende i Danmark. Stigningen fra 2005 til 2006 er dog højere end de sidste to år, hvor stigningerne har været henholdsvis 0,7 og 1,1 pct.

Regeringen har ambition om at øge beskæftigelsen yderligere jf. også Kommissionens fokuspunkt om behovet for et øget arbejdsudbud. Regeringen har i sensommeren 2007 fremlagt en ny plan for dansk økonomi frem til 2015 jf. *Mod nye mål – Danmark 2015*. I planen stilles krav om, at nye arbejdsmarkedspolitiske initiativer skal styrke den ustøttede beskæftigelse varigt med yderligere 20.000 personer frem mod 2015, samt sikre at den gennemsnitlige arbejdstid som minimum holdes uændret. Planen indeholder også initiativer som skal bidrage til en fortsat styrkelse af beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere samt ældre, jf. Kommissionens fokuspunkt herom. Den ambitiøse målsætning skal indfries ved bl.a. at fokusere på følgende temaer:

- *Større tilgang af arbejdskraft* fra andre lande til både den private og offentlige sektor.
- *Målbretning af de offentlige ordninger* for personer med nedsat arbejdsevne og videreudvikling af den forebyggende indsats.
- *Styrkelse af arbejdsmarkedspolitikken* blandt andet med fokus på at sikre motivation til at søge arbejde og opkvalificering for dem, der har behov. Der skal sikres hurtigst muligt match mellem ledige og ledige job.
- Fortsat indsats for at *styrke beskæftigelsen for indvandrere og efterkommere*.
- Fortsat arbejde med at sikre en *god overgang fra uddannelse til arbejde*, og at unge gennemfører en uddannelse tidligere end i dag.
- Fortsat *styrkelse af beskæftigelsen blandt ældre*.

Regeringen vil desuden nedsætte en *arbejdsmarkedskommission* med uafhængige eksperter. Inden udgangen af 2008 skal kommissionen præsentere sine anbefalinger, som skal hjælpe med at opfylde regeringens vision for beskæftigelse og arbejdstid.

5.2 Arbejdsudbuddet mv.

Det danske arbejdsmarked oplever for tiden rekrutteringsproblemer både på det private område og i dele af den offentlige sektor. Således måtte danske virksomheder i foråret 2007 opgive at besætte ca. 58.000 stillinger, svarende til 2,1 procent af den samlede beskæftigelse i Danmark. I foråret 2006 var det tilsvarende antal ca. 47.000 stillinger. Regeringen har på den baggrund iværksat en række initiativer jf. *boks 5.1*, herunder skatteaftalen, som er omtalt i kapitel 1, samt senest regeringens plan for at skaffe mere arbejdskraft jf. nedenfor.

Regeringen vil i efteråret 2007 fremlægge en plan, som indeholder en række konkrete initiativer for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark. De centrale elementer i planen er:

- *Dagpengemodtagere, kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister.* Udbygget indsats for at få de resterende ledige på dagpenge og kontanthjælp i arbejde samt øget adgang til arbejdsmarkedet for førtidspensionister uden de dermed mister retten til senere at gå tilbage på førtidspension.
- *Ældre og folkepensionister.* Bedre mulighed for folkepensionister for at arbejde uden at blive trukket i folkepensionen samt indførelse af et nedslag i skatten på maksimalt 100.000 kr. for skatteydere, der er 64 år. For at få fradraget skal man have været fuldtidsbeskæftiget fra 60 års alderen.
- *Offentligt ansatte.* Nedbringelse af sygefravær og forbedring af offentlige ansattes mulighed for at gå fra deltid til fuldtid.
- *Rekruttering af udenlandske medarbejdere.* Udvidelse af green card ordningen, jobkortordningen og forskerskatteordningen, bedre vilkår for virksomheder der søger udenlandsk arbejdskraft, målrettet rekruttering af udenlandske medarbejdere til dele af den offentlige sektor samt forstærket indsats for at fastholde og integrere de mennesker, der kommer til Danmark.
- *Studerende.* Bedre mulighed for at arbejde uden at blive trukket i Statens Uddannelsesstøtte (SU)

Med Velfærdsaftalen, som beskrevet i Fremskridtsrapporten 2006, er der taget markante skridt for at sikre et tilstrækkeligt arbejdsudbud og forebygge, at mangelsituationer opstår. Det gælder især med hensyn til tilskyndelse til senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet og flere indvandrere og efterkommere i arbejde.

I august 2006 blev der nedsat en task force, der fik til opgave at analysere mangelsituationer på arbejdsmarkedet og komme med forslag til, hvordan konkrete rekrutteringsproblemer kan imødegås. Task forcen drøfter mulige initiativer ud fra tre overordnede tilgange:

- *Rådighedsvinklen* (rådighedsadministration og rådighedsregler).
- *Virksomhedsvinklen* (virksomhedernes rekrutteringspraksis).
- *Myndighedsvinklen* (effektiv hjælp til virksomheder med rekrutteringsproblemer).

Boks 5.1 Arbejdsudbuddet på kort sigt og længere sigt

De nyeste tiltag for at øge arbejdsudbuddet på kort sigt er:

- Implementering af reformpakken *En ny chance til alle* med start i 2. halvår af 2006 med en øget indsats for svage ledige (kontanthjælps- og starthjælpmødtgere).
- Udmøntning af dele af *Velfærdsaftalen* for særlige målgrupper: Ældre: fx udvidet løntilskudsordning, Unge: fx fremrykket aktivering, og for indvandrere og efterkommere: fx bedre løntilskudsordninger og jobpakker. *Velfærdsaftalens* betydning generelt for den aktive arbejdsmarkedspolitik fremgår af boks 5.2.
- Etablering af task force til analyse af mangelsituationer på arbejdsmarkedet.
- Opstramning af regler og procedurer, der skal sikre, at ledige rent faktisk står til rådighed for arbejdsmarkedet.
- Udvidelse af jobkortordningen for at sikre tilførsel af højt kvalificeret arbejdskraft inden for fagområder, hvor der er mangel på arbejdskraft.
- 13 punktsplan med nye initiativer, der gør det lettere at få udenlandsk arbejdskraft til Danmark.
- Revision af Østaftalen, der bl.a. betyder, at overenskomstdækkede virksomheder fremover vil kunne ansætte arbejdskraft fra de nye EU-lande uden krav om arbejdstilladelse.
- Skatteaftalen fra august 2007 forventes at løfte arbejdsudbuddet gennem en positiv effekt på den gennemsnitlige arbejdstid.
- Regeringens plan for at skaffe mere arbejdskraft i Danmark. Planens konkrete hovedelementer blev fremlagt i oktober 2007. Planen vil blive yderligere konkretiseret i løbet af efteråret 2007.

Hertil kommer tiltag for at forøge arbejdsudbuddet på længere sigt:

- Udmøntning af dele af *Velfærdsaftalen* fx ændret regelsæt for tilbagetrækning, herunder efterløn m.v.
- Oprettelse af en forebyggelsesfond til forebyggelse af nedslidning og arbejdsskader, samt styrket genoptræningsindsats for syge og personer med handicap.

Jobkortordningen er i marts 2007 via udmøntningen af aftalen om fremtidig indvandring udvidet til også at omfatte bl.a. jordemødre, tandlæger, arkitekter, landinspektører, jurister, økonomer, maskinmestre og bygningskonstruktører. Ordningen er desuden udvidet, så der kan meddeles opholdstilladelse til alle udlændinge, som kan fremvise et konkret jobtilbud med en årsløn på mindst 450.000 kr. og med sædvanlige løn- og ansættelsesvilkår, uanset om der er mangel på arbejdskraft på området. Regeringen overvejer endvidere at sænke denne årslønsgrænse.

Aftalen om fremtidig indvandring indebærer, at der indføres en *green card-ordning*, hvor særligt velkvalificerede udlændinge efter et pointsystem får mulighed for at få opholdstilladelse i op til seks måneder med henblik på at søge arbejde. Regeringen overvejer at justere ordningen i forbindelse med arbejdet vedrørende fremme af mulighederne for rekruttering af udenlandsk arbejdskraft, som er omtalt ovenfor.

Regeringen har igangsat 13 nye initiativer, der skal lette virksomhedernes adgang til rekruttering gennem øget viden og værktøjer, og markedsføre Danmark som arbejdsland i Sverige, Polen og Tyskland. Blandt de centrale initiativer har været etablering af en hotline for virksomheder og en ny hjemmeside www.workimport.dk, der rummer al nødvendig viden for virksomhederne og tilbyder mulighed for direkte jobsøgning fra udlandet. Der er desuden igangsat jobmesser, mediekampanjer og samarbejde med myndigheder i de tre nævnte lande.

Senest er der gennemført en justering af overgangsordningen for EU-udvidelsen med ikrafttrædelse primo 2008. Justeringen indebærer bl.a., at overenskomstdækkede

virksomheder vil kunne ansætte *arbejdskraft fra de nye EU-lande* uden krav om arbejdstilladelse. Allerede i juni 2006 trådte den første lempelse af den såkaldte Østaf-tale i kraft, hvorefter overenskomstdækkede virksomheder via en forhåndsgodkendelse har kunnet ansætte arbejdskraft fra de nye EU-lande uden, at der først skal udstedes arbejds- og opholdstilladelse. Der har siden juni 2006 været en markant stigning i antallet af udstedte arbejds- og opholdstilladelser.

5.3 Indsatsen for særlige målgrupper

Regeringen har igangsat flere initiativer for særlige målgrupper med henblik på at øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen. Tiltagene skal bl.a. ses i lyset af anbefalingerne fra Det Europæiske Råd i 2006 og 2007.

Beskæftigelsesfrekvensen for 55-64-årige ligger over EU's gennemsnit og lever op til EU's samlede 50 pct.-målsætning, jf. tabel 5.1. Set over perioden 1996-2006 er der observeret en positiv udvikling i beskæftigelsesfrekvensen for *seniorer*. Specielt for aldersgruppen over 60 år er der tale om en kraftig vækst.

Tabel 5.1 Udvikling i beskæftigelsesfrekvenser for ældre arbejdstagere, 1996-2006

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2006
55-64 år	48,4	49,8	53,0	56,7	57,7	57,8	58,0	58,4
55-59 år	73,8	66	70,4	73,2	73,7	74	74,6	75,8
60-64 år	30,3	30,3	30,6	33,9	35,8	36,4	37,7	38,9

Kilde: Danmarks Statistik. Der er anvendt en national definition af beskæftigelsesfrekvenser, som giver en smule lavere beskæftigelsesfrekvenser sammenlignet med de tal EU-Kommissionen bruger, jf. bilag 5.2.

Velfærdsreformen vil fra 2019 indebære en gradvis *justering af efterlønsordningen og forhøjelse af folkepensionsalderen*. Tilbageføringsreglerne tilpasses således den demografiske udvikling, hvilket bidrager til en forøgelse af arbejdsudbuddet på længere sigt, jf. *Fremskridtsrapporten 2006*. På længere sigt vil senere tilbageføring give et største bidrag til fremgang i beskæftigelsen.

På det korte sigt styrkes de ældres beskæftigelsesmuligheder, jf. *Fremskridtsrapporten 2006*, ved indførelsen af den midlertidige løntilskudsordning ved ansættelse i private virksomheder for personer, der er over 55 år, og som har været ledige i 12 sammenhængende måneder. De tidligere særregler for ældre i arbejdsmarkedspolitikken ophæves, idet dagpengeperioden harmoniseres til 4 år for alle aldersgrupper, og de 58-59-årige får samme ret og pligt til aktivering som andre. Fra 1. januar 2008 introduceres en ordning, hvor personer over 55 år, der mister dagpengereetten, kan få et *seniorjob* i deres kommune på almindelige løn- og ansættelsesvilkår, og personen er som udgangspunkt sikret ansættelse frem til efterlønsalderen.

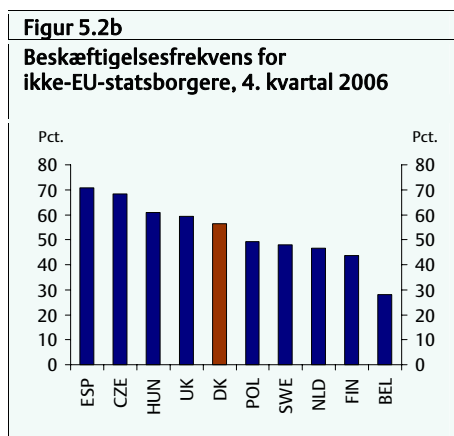
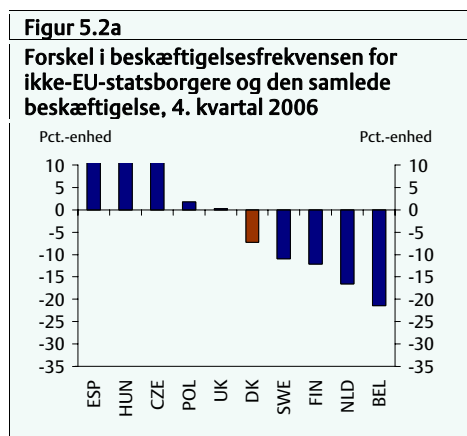
Reformen vedrørende *opsat pension og reformen af førtidspensionsystemet* har endvidere gjort det mere attraktivt for virksomhederne at ansætte personer med varig, reduceret

arbejdsevne gennem de såkaldte fleksjob. Der skete i juli 2006 en justering af ordningen for at sikre en bedre visitering til fleksjob, hvilket har betydet flere personer i fleksjob samt færre personer, der venter på fleksjob. Der var med udgangen af 2006 ca. 42.500 personer i fleksjob og ca. 12.000 personer, der venter på et fleksjob. Regeringen og partierne bag *Aftale om førtidspensionsreform og det rummelige arbejdsmarked* har indledt drøftelser om en videreudvikling af området. Inden for staten er der bl.a. ved aftale- og overenskomstforhandlingerne i 2005 aftalt en særlig indsats for at fastholde erfarne medarbejdere, *jf. bilag 7*.

Siden Fremskridtsrapporten 2006 har regeringen desuden igangsat følgende nye seniorpolitiske initiativer:

- Regeringen har som opfølgning på kampagnen: *Et par år ekstra gør en forskel*, der sluttede i februar 2006, lanceret en *seniorpraksis pris*, som uddeles årligt.
- Der er oprettet en hjemmeside, som er en videnbank om god seniorpraksis (www.seniorpraksis.dk).
- I juni 2007 blev der indgået en *trepartsaftale* mellem arbejdsmarkedets parter på det offentlige område². Trepartsaftalen indebærer bl.a., at der afsættes en pulje på 600 mio. kr. til forsøg med seniorpolitiske initiativer, der skal fremme fastholdelsen af ældre medarbejdere på arbejdsmarkedet. Puljen udmøntes ved overenskomstforhandlingerne i 2008.

På området *indvandrere og efterkommere* har regeringen styrket den *særlige indsats for at øge beskæftigelsen blandt indvandrere*. Indvandrere fra ikke-EU-lande har en markant lavere beskæftigelsesfrekvens, *jf. figur 5.2a*. Dog ligger beskæftigelsesfrekvensen for ikke-EU-statsborgere i Danmark højere end i en række andre EU-lande.

Kilde: Eurostat.

² Regeringen har sammen med KL, Danske Regioner, LO, FTF og AC afholdt trepartsdrøftelser om udvikling af medarbejdernes kompetencer, attraktive arbejdspladser og rekruttering af medarbejdere til den offentlige sektor. Trepartsdrøftelserne er en selvstændig del af regeringens *Kvalitetsreform*, der søger nye veje til høj kvalitet i den offentlige service.

Ser man på gruppen af *indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande* er beskæftigelsesfrekvensen for de 16-64-årige steget fra 44 pct. i 2000 til 50 pct. i 2006. Som nævnt i Fremskridttrappen 2006 har regeringen gennemført bl.a. reformpakken *En ny chance til alle*, der indebærer, at udlændinge under integrationslovens personkreds skal omfattes af en integrationskontrakt i de første syv år efter ankomsten til Danmark, eller indtil den enkelte udlænding opnår tidsubegrænset opholdstilladelse. Kontrakten indebærer en forpligtelse til at lære dansk og gøre en indsats for at komme i arbejde.

En anden del af indsatsen under reformpakken for kontant- og starthjælpsmodtagere startede i juni 2006. Her er målene at få 25 pct. af gruppen af kontant- og starthjælpsmodtagere i beskæftigelse eller ordinær uddannelse, at gruppen opnår en selvforsørgelsesgrad på 15 pct. og at der opnås en aktiveringsgrad for gruppen på 40 pct. Resultaterne frem til 1. kvartal 2007 viser, at der er fremgang for alle de tre mål.

Endvidere er der som opfølgning på Velfærdsaftalen iværksat en række nye tiltag for at nedbringe overledigheden blandt etniske minoriteter:

- Ledige får lettere adgang til virksomhederne gennem partnerskabsaftaler, der også styrker deres jobmuligheder.
- Ansættelse af 300 jobkonsulenter i områder med flest ledige indvandrere.
- Beskæftigelsesrettede tilbud til ledige selv-forsørgede, dvs. ledige, som ikke opfylder betingelserne for at få forsørgelses-ydelser.
- Langvarigt ledige kontant- og starthjælpsmodtagere får mulighed for at blive ansat i private virksomheder med et større løntilskud.
- Ret og pligt til gentagen aktivering for alle kontant- og starthjælpsmodtagere over 30 år.

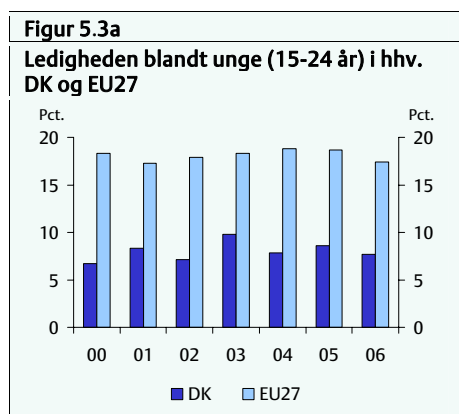
Som yderligere opfølgning på Velfærdsaftalen indgik regeringen i december 2006 en aftale med arbejdsmarkedets parter, KL og Danske Regioner med følgende punkter (se bilag 7 for uddybning):

- 12 jobpakker inden for brancher med gode beskæftigelsesmuligheder. Det drejer sig om samlede målrettede forløb, der opkvalificerer svagere ledige fx indvandrede med sprogproblemer til et bestemt job.
- Udbygning af brugen af mentorordninger
- Afprøvning og understøtning af brugen af kompetenceafklaring af etniske minoriteters medbragte kvalifikationer fra udlandet.

Regeringen lancerede endvidere i februar 2007 Mangfoldighedsprogrammet *Arbejdsplads til nydanskere*, hvor formålet er, at flere virksomheder skal blive bedre til at udnytte de muligheder, der ligger i at ansætte personer med indvandrerbaggrund og lede mangfoldige medarbejdergrupper. Der er afsat 23 mio. kr. til formålet, og en række konkrete projekter som eksempelvis en række jobbørser i hele landet, hvor ledige og arbejdsgivere kan møde hinanden på en uformel måde, er gennemført med stor succes.

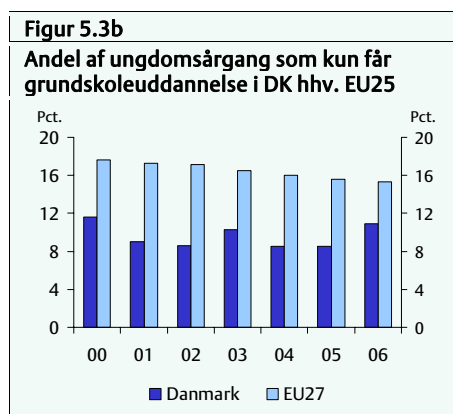
Ledigheden for unge (16-24 år) er blandt de laveste i EU og lavere end gennemsnitsledigheden i Danmark. I maj 2007 var ledigheden for unge 2,3 pct. målt i forhold til arbejdsstyrken, hvilket er et fald på 0,6 pct.point i forhold til samme måned i 2006. Ifølge *EU Labour Force Survey* ligger den danske ungdomsledighed markant under det gennemsnitlige niveau for EU-27 *jf. figur 5.3a*. Der er stadig rum for forbedringer for så vidt angår andelen af unge, der kun får grundskoleuddannelse *jf. figur 5.3b*. Se også *kapitel 2*.

For gruppen af unge dagpengemodtagere mellem 25 og 30 år uden uddannelse indførtes med virkning fra den 1. juni 2007 regler, hvorefter disse unge - i stedet for at tage imod et løntilskudsjob tidligt i ledighedsperioden - tilskyndes til at gå i gang med ordinær uddannelse. Kommunerne får i den forbindelse mulighed for at benytte en række nye instrumenter, herunder bl.a. *mentorordninger*, særlig indsats for at skaffe *praktikpladser*, udvikling af *erhvervsrettet andetsprogsdansk* samt en *task force*, der skal styrke erhvervsskolernes målrettede indsats.

Anm: EU Labour Force Survey definerer ledigheden som antal ledige i aldersgruppen 15-24 år i forhold til den samlede befolkning i samme aldersgruppe.

Kilde: EU Labour Force Survey 2007.

Kilde: Eurostat.

Regeringens strategi for fremme af arbejdsudbuddet og øge beskæftigelsen omfatter også en *modernisering af den sociale beskyttelse og indsatsen over for personer med handicap*:

- I maj 2007 blev der vedtaget ændringer i reglerne om kompensation til handicappede i erhverv, hvorved personer med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse blev ligestillede i forhold til mulighederne for personlig assistance. Der har i 2006 og 2007 været udmeldt ansøgningsrunder for at fremme beskæftigelsesindsatsen overfor personer med handicap. Formålet er iværksættelse af nyskabende aktiviteter, der er med til at integrere personer med handicap på det ordinære arbejdsmarked og fastholde eksisterende arbejdspladser for de handicappede. Interessen for puljen har været stor, og der blev i 2006 igangsat 12 projekter.

- Den *Aktive socialpolitik* skal sætte ind over for de sociale problemer, som ligger ud over ledigheden. Der er redegjort særskilt herfor i handlingsplanen for social beskyttelse og social inklusion (NAP).
- Regeringen lancerede i august 2006 sit 2. handlingsprogram for samfundets svageste grupper *Det fælles Ansvar II*, der har fokus på at hjælpe disse grupper ud af isolation og øge mulighederne for, at flest mulige på sigt opnår tilknytning til arbejdsmarkedet. Der er afsat ca. 662 mio. kr. over en fireårig periode til at udmønte initiativerne, der bl.a. omfatter etablering af virksomhedscentre for mennesker på kanten af arbejdsmarkedet og en indsats i forhold til at ruste medarbejdere til at arbejde sammen med socialt udsatte kollegaer.
- På handicapområdet er der som en del af regeringens initiativpakke *Nye veje til arbejde* etableret et landsdækkende netværk, der har til formål at indsamle viden om handicap og job (jf. bilag 7). I forbindelse med *Kommunalreformen* overtog kommunerne ansvaret for at tilbyde beskyttet beskæftigelse til personer med handicap, der ikke kan benytte tilbud efter anden lovgivning fx jobtilbud. Endvidere blev den statslige specialfunktion *Job & handicap* oprettet den 1. januar 2007. Funktionen er oprettet for at sikre en fortsat understøtning af beskæftigelsesindsatsen for personer med handicap.

5.4 Ligestilling og kvinders beskæftigelse

Beskæftigelsesgraden for kvinder er høj i Danmark jf. figur 5.1. Danmark lægger fortsat stor vægt på implementering af de mål og initiativer, der er anført i *EU's ligestillingspakt*. En række delvis nye initiativer kan nævnes:

- Regeringen har udarbejdet en redegørelse om kvinders og mænds uddannelser og job, der bidrager til indsatsen for opblødning af det *kønsopdelte arbejdsmarked*.
- Virksomheder på det private arbejdsmarked med over 35 ansatte, og som opfylder nogle kvalificerende kriterier, er ved lov pålagt at udarbejde *kønsopdelt lønstatistik*. Der er i den forbindelse oprettet en hjemmeside om ligeløn, som samler den tilgængelige viden på området.
- Som led i den almindelige arbejdsmarkedsovervågning *kønsmainstreames alle lovforslag* på området. Der skal bl.a. gives en samlet vurdering af lovforslagets ligestillingsmæssige konsekvenser.
- En række nye initiativer vil blive iværksat i 2007 for at fremme andelen af *kvinder i ledelse*, heriblandt etablering af en mentorordning på tværs af den offentlige og private sektor, og udarbejdelse af et charter for flere kvinder i ledelse med deltagelse af offentlige og private organisationer. Der er i 2007 foretaget en ny undersøgelse af forventningerne til andelen af kvinder i ledelse i både den private og den offentlige sektor.
- Alle børn har ret til et tilbud om børnepasning uanset forældrenes arbejdsmarkedstilknytning. Siden juli 2006 har alle kommuner skullet tilbyde *pasningsgaranti*, når barnet er 6 måneder. Ca. 90 pct. af alle børn i alderen 1-2 år og ca. 97 pct. af alle børn i alderen 3-5 år benytter i dag et tilbud om børnepasning. Regeringen har senest reduceret den maksimale forældrebetaling for børnepasning fra 33 pct.

til 25 pct. af udgifterne, og fra og med 1. januar 2008 forhøjes børnechecken for børn under 3 år.

- *Familie- og Arbejdslivskommission* fremlagde i maj 2007 sin rapport med 31 konkrete anbefalinger til, hvordan samfundet kan indrettes mere fleksibelt, så den enkelte familie kan skabe en god balance mellem arbejdsliv og familieliv. På nuværende tidspunkt ser regeringen nærmere på Kommissionens anbefalinger.

5.5 Omstillingsevne

Det danske arbejdsmarked er karakteriseret ved fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler, et veludviklet dagpengesystem og en aktiv arbejdsmarkedspolitik - den såkaldte *flexicurity-model*. Regeringen er meget opmærksom på nødvendigheden af at udvikle modellen ved at justere incitamenterne og sørge for, at alle, der kan arbejde, også kommer i arbejde.

Arbejdstagernes og virksomhedernes omstillingsevne bør fortsat forbedres i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, som med de kollektive overenskomster bidrager til fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler. Med de seneste overenskomstforhandlinger på det private arbejdsmarked, *jf. den decentrale lønforhandlingsmodel*, som er behandlet nærmere i Det Nationale Reformprogram 2005, er der eksempelvis taget nye initiativer omkring fleksibel arbejdstidstilrettelæggelse og fleksibel løn³ samt en række tiltag, der bl.a. understøtter indsatsen for kompetenceudvikling, familie- og arbejdslivsbalancen og seniorer, *jf. bilag 7*.

Danmark støtter aktivt arbejdet på EU-plan, herunder udvikling af fælles retningslinier for flexicurity. Regeringen og parterne på arbejdsmarkedet har i fællesskab udarbejdet et papir om flexicurity, som er fremsendt til Europa-Kommissionen.

Implementeringen af Velfærdsaftalen medvirker til at fastholde balancen i *flexicurity-modellen*. Justeringerne bygger videre på mange års justeringer af arbejdsmarkedspolitikken, herunder aktiv jobsøgning, styrket rådighedsvurdering, effektiv formidling, øget vægt på aktivering samt harmonisering og regelforenkling og er i god overensstemmelse med Det Europæiske Råds opfordring til medlemslandene om at styrke deres *aktive arbejdsmarkedspolitik*. Implementeringen af Velfærdsaftalens reformer af den aktive arbejdsmarkedspolitik fremgår af boks 5.2.

---

³ De fleksible arbejdstidsregler i overenskomsterne er udvidet, så den daglige arbejdstid, der aftales, nu kan ligge mellem kl. 6.00 og kl. 18.00. Der oprettes en særlig opsparing eller "Fritvalgs Lønkonto" for hver enkelt medarbejder varierende fra område til område. Der er et obligatorisk bidrag på 1 pct. af lønnen, og frem til 2010 vil bidraget for mange områder stige til 7,5 pct. Der er forskellige ordninger for ubetaling, hvor medarbejderne fx kan få indestående overført som pensionsbidrag eller få det udbetalt i forbindelse med fritid og ferie *jf. bilag 7*.

Boks 5.2 Velfærdsaftalens betydning for den aktive arbejdsmarkedspolitik

I foråret 2007 er udmøntet bl.a. følgende initiativer:

- Med regeringsgrundlaget *Nye måli* 2005 satte regeringen ambitiøse nye mål for forøget beskæftigelse for indvandrere, lavere alder ved afslutning af uddannelse, mindre sygefravær, flere ældre på arbejdsmarkedet og forbedringer af strukturerne på arbejdsmarkedet.
- Ledige bliver indkaldt til én type samtale: *jobsamtalen*, hvor fokus er på job og jobsøgning.
- A-kassernes rolle styrkes. De skal holde samtaler om CV med ledige medlemmer ved ledighedsmelding, formidle job, og gennemføre systematiske rådighedsvurderinger af ledige medlemmer hver 3. måned.
- Der indføres en styrkes indsats over for unge ledige mellem 25 og 30 år for at sikre, at de får job eller uddannelse. Aktiveringsindsatsen for de unge fremrykkes. De unge kan i stedet vælge at søge ind på ordinær uddannelse og får 8 uger til at finde den uddannelse, pågældende vil søge ind på.
- Forebyggelsesfonden til forebyggelse af nedslidning og arbejdsskader (3 mia. kr. frem til 2017 med årlig udbetaling ca. 350 mio. kr.) samt andre arbejdsmiljøtiltag.

I efteråret 2007 udmøntes bl.a. følgende:

- Der indføres en ny model for ordinær formidling, hvor ledige, som bliver formidlet til et job uden at få det, omfattes af et efterfølgende systematisk formidlingsforløb. Hvis personen ikke er i job efter 3 måneder, iværksættes aktiveringstilbud, der skal hjælpe den ledige i arbejde,
- Der indføres krav om, at ledige skal "gå på Jobnet.dk" mindst én gang ugentligt for at bekræfte, at de fortsat er jobsøgende.
- Der sker en fremrykning af aktiveringsindsatsen, så tidspunktet for ret og pligt til første aktiveringstilbud for ledige over 30 år fremrykkes til senest efter 9 måneder.
- Alle forsikrede ledige omfattes af en intensiv aktiveringsindsats efter 2½ år på dagpenge, hvor de skal aktiveres kontinuerligt i resten af dagpengeperioden.
- Der indføres minimumskrav til varigheden af aktive tilbud.
- Endelig fastlægges den statslige refusion af kommunernes aktiveringsudgifter på en måde, hvor refusionen skaber øget økonomisk incitament til en aktiv indsats.

Boks 5.3**Danmarks bidrag til Vækst- og Beskæftigelsesstrategien 2005-2008: Beskæftigelse gennem flexicurity**

Regeringen har siden udarbejdelsen af Det Nationale Reformprogram i 2005 taget en række initiativer med det formål at sikre balance mellem flexicurity-modellens elementer for herigennem at øge beskæftigelsen og arbejdsudbuddet.

De mest centrale initiativer over reformprogramperioden har været:

- Med regeringsgrundlaget *Nye måli* 2005 satte regeringen ambitiøse nye mål for forøget beskæftigelse for indvandrere, lavere alder ved afslutning af uddannelse, mindre sygefravær, flere ældre på arbejdsmarkedet og forbedringer af strukturerne på arbejdsmarkedet.
- Reformpakken *En ny chance til alle* fra 2005 øgede incitamentet til at arbejde, indførte uddannelsesgaranti og pligt for kontanthjælpsmodtager mellem 18 og 25 år, der ikke i forvejen har en kompetencegivende uddannelse og indførte en integrationskontrakt, der forpligter udlændinge i Danmark til at lære dansk og gøre en indsats for at komme i beskæftigelse.
- Regeringen iværksatte i 2005 en *handlingsplan for brug af private aktører i jobformidlingen* for herigennem at skabe bedre matchningen på arbejdsmarkedet.
- Reformen vedrørende *opsat pension og reform af førtidspensionssystemet* har øget incitamentet for personer med varig nedsat arbejdsevne til beskæftigelse gennem fleksjob.
- *Velfærdsaftalen*, som blev indgået mellem regeringen og et bredt flertal i Folketinget i 2006, indeholder initiativer på beskæftigelsesområdet, særligt vedrørende senere tilbagetrækningsalder, såvel som på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet, der samlet skønnes at øge beskæftigelsen med 250.000 personer frem mod 2040.
- Regeringen vedtog med aftaleparterne i 2006 og i 2007 *revisioner af Østaftalen* med det formål at sikre enklere og hurtigere ansættelse af personer fra de nye medlemslande.
- I august 2006 nedsattes en *task force*, der har til opgave at analysere mangelsituationer på arbejdsmarkedet og komme med forslag til, hvordan konkrete rekrutteringsproblemer kan undgås.
- Med *Kommunalreformen* som trådte i kraft i 2007 styrkes beskæftigelsesindsatsen, idet denne nu samles i én fælles indgang for ledige og virksomheder.
- Regeringen *2015-plan* fra 2007 indeholder initiativer, der skal øge beskæftigelsen varigt med yderligere 20.000 personer frem mod 2015. Planen ligger således i forlængelse af regeringens 2010-plan, som har til formål at øge beskæftigelsen varigt med 50.000 personer frem mod 2010.
- Der er iværksat en række initiativer med det formål at forbedre mulighederne for at rekruttere udenlandsk arbejdskraft, herunder bl.a. indførsel af en *jobkortordning*, indførsel af opholdstilladelse til udlændinge med et *konkret jobtilbud med en årlig lønning på 450.000 kr.*, samt en *greencard-ordning*.
- Regeringen har taget en række ligestillingspolitiske tiltag, herunder indførelse af: *kønsovdelt lønstatistik*, påbud om *pasningsgaranti*, når barnet er seks måneder, lov om *barselsudligning* samt indførsel af *kønsmainstreaming* af al lovgivning. Regeringens *Familie- og arbejdslivskommission* har endvidere afsluttet sit arbejde.
- Regeringen har taget en række seniorpolitiske tiltag, herunder kampagnen *Et par år til gør en forskel*, oprettelsen af en *seniorpraksispris samt en videnbank om god seniorpraksis*, afsættelse af en pulje på 600 mio. kr. som led i *treparsaftalen* til forsøg med seniorpolitiske tiltag.
- Regeringen har taget en række politiske tiltag, der skal øge indvandrere og efterkommeres beskæftigelsesfrekvens, herunder *integrationskontrakten*, en række initiativer i *velfærdsaftalen* samt mangfoldighedsprogrammet *Arbejdsplads til nydanskere*.
- Regeringen har taget en række initiativer for at forbedre socialt udsatte gruppers og handicappedes adgang til arbejdsmarkedet, herunder en *gældslempelsesordning*, en *vikarordning*, en *mentorordning*, beskæftigelsesstrategien *Nye veje til arbejde* og handlingsprogrammet *Det fælles Ansvar II*.
- Regeringen har taget initiativ til at reducere den maksimale *forældrebetaling for børnepasning* fra 33 pct. til 25 pct.
- Det har gennem hele reformprogramperioden været målsætningen løbende at justere flexicurity-modellen, hvilket udover regeringens initiativer vedrørende den aktive arbejdsmarkedspolitik er sket i kraft af arbejdsmarkedets parters initiativer i forbindelse med overenskomstforhandlingerne.